

Restaurant Supply (Wholesaler)

ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007

Ph: 847-979-5970, 847-979-5990.

847-228-0150, pragint@aol.com

Prag International
Ravi Kapoor (CEO)

Regal Jewels
773-262-4377 www.RegalJewels.com

BUY SILVER, GET A VOUCHER!
DIWALI CLOTHING VOUCHER OFFER! GET A \$100 CLOTHING VOUCHER FOR DIWALI WITH EVERY \$100 SILVER PURCHASED.

22KT 24KT

2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659 773-262-4377 773-517-0574

Serving Illinois & Wisconsin State.

Buying Selling Renting Investing

ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Also get Free Home Inspection & Attorney Service & Closing cost (Conditions apply)

60% cashback on new construction homes.

WEBSITE: jsingh.remax.com

Jesse Singh 847-606-3664

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ 'ਤੇ ਘਰ ਖਰੀਦੋ ਤੇ ਵੇਚੋ

Twenty-Fifth Year of Publication

ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@gmail.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 44; November 1, 2025

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਹੀਂ: ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ

ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਹੋਈ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਅਹਿਮ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰੂਬੀਓ ਨੇ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ. ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਰਜਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ

ਖਰੀਦ 'ਚ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ

ਆਸਿਆਨ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੂਬੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ

ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦਲਾਂ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਦਾ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਟੇਕ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਜਥੇਦਾਰ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 96ਵੇਂ ਕਰੋੜੀ, ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਸਿੰਘ, ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਬਾਬਾ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੀਤ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਤਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤਰਨਾ ਦਲ ਹਰੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰਖੇਵਾਲ, ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਲੋਂ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਰਹੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਮੈਂ ਪੰਥ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਝੁਕਦਾ ਹਾਂ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਤੇ ਟਕਸਾਲਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ 'ਰਵਾਇਤਾਂ' ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ: ਜੈਸ਼ੰਕਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਰਜਾ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ 'ਸੰਕੁਚਿਤ' ਹੋਣ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਉਪਯੋਗ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਹੁੰਚ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਰੂਸ ਤੋਂ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ. ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ 'ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ' ਨੀਤੀ

ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਰਜਾ ਵਪਾਰ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਬਹੁਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ; ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

India Palace Restaurant And Banquet Hall

Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800

Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)

Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828

Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400

Royal, Indianapolis, 317-893-2633

Desi Bazar Grocery Store
Restaurant, Ph: 317-888-2040

Desi Bazar Indianapolis,
Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group

3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com

University Motors

3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com

Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.

ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Bhaura Transport LLC

Noblesville, IN

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

*ਵੈਲਿਡ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਏ ਲਾਈਸੈਂਸ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ
*ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਮੇਤ ਮੀਲ .55 ਸੈਂਟ
*ਸਾਈਨ ਐਨ ਬੋਨਸ
*ਹਰ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਘਰ
*ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
*ਹਫਤਾਵਾਰ ਮੀਲ 3000 ਤੋਂ 4000
*ਪ੍ਰੀ-ਪਾਸ, ਈ ਜੀ ਪਾਸ ਅਤੇ ਫਿਊਲ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
*ਇੰਡੀਆਨਾ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਪੱਕੇ ਲੋਡ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 317-403-0493

Regal Jewels
773-262-4377 www.RegalJewels.com

LITTLE INDIA CHICAGO
2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659
www.RegalJewels.com
PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 556ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ

ਫਰੀ ਸੇਵਾ

ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਸਰਜਨਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਫਰੀ ਸੇਵਾ

ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ
ਮੁਖੀ
ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ

ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ

ਗੰਭੀਰ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

ਇਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

ਟੀ. ਬੀ. ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

ਹੱਡੀ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

ਸਾਧਾਰਨ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

ਸਰਜਰੀ ਵਿਭਾਗ

ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

* ਖਿਰਧਾਂ, ਵਿਕਲਾਂਗਾਂ, ਨਿਮਾਣਿਆਂ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਲਾਜ

* ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਬਲੱਡ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ (95545-71155)

ਸ. ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਸਥਾਪਕ/ਚੇਅਰਮੈਨ
ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ

ਵਨ ਬੀਟ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਫਰੀ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦਵਾਈਆਂ, ਟੈਸਟ, ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਫਰੀ ਉਪਲਬਧ

ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ

A Charitable Organization inspired by Sikhism way of life

ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ
ਹੈ

ਵਨ ਬੀਟ ਆਈ ਹਸਪਤਾਲ

ਸੰਧੂਆਂ ਰੋਡ, ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ 140112

❖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ❖

ਓ.ਪੀ.ਡੀ.

ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਨੇੜੇ ਦੀ ਨਿਗਾ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ

ਮੋਡੀਆਬਿੰਦ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ

ਨਾਥੂਨਾਂ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ

ਦਵਾਈਆਂ

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਸਪਤਾਲ ਖੁੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਬੰਦ ਰਹੇਗਾ।

E-Mail: onebeatdasmeshhospital@gmail.com<https://onebeathospitals.in/><https://onebeat.org.in/>

PH:01881511952

M: 78892-68941

ਵਲੋਂ: ਸ. ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਬਰੀ

ਜਲੰਧਰ: ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਭੋਗਪੁਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 17, 18, 20 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਅੱਜ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ।

ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਬੇਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਵਕੀਲ ਐਸ.ਕੇ.ਐਸ. ਹੁੰਦਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਜਗਤਾਰ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 28 ਸਤੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤਾਰਾ ਨੇ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh Sandhu family looking for a suitable match for their daughter, born June 1995, height 5'3". Working as Veterinary Doctor (DVM) in Bay Area California on H1B Visa (Green Card applied). Parents are living in India. Looking for educated and professional match. Preference to Jat Sikh living in U.S. Please contact with full biodata and picture to Bicki Dhillon at Cell/WhatsApp 630-261-5723 or email bdhillon776@gmail.com. No Marriage bureau contact please.

43-46

Looking for suitable match green card/citizen only for jatsikh girl 30, 5'4", Masters in environmental Science, working in university. Brother Doctor in Stanford, parents well educated. Caste no bar. Please contact us at: Dhillon 3531@gmail.com With picture & biodata of the boy in question.

39-42

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਸਥਾਪਿਤ, ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ ਕਲੀਨਸ਼ੇਵ ਲੜਕੇ ਉਮਰ 28, ਕੱਦ 5'8" ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਸੁੰਦਰ, ਸੂਝਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਨੇ Business and Accounts Management, ਵਿਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਯੂਐਸਏ ਨੰਬਰ: (317) 260-8950, ਵ੍ਹਟਸਐਪ ਨੰਬਰ 98720-33235 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਜਾਂ paramjit12913@gmail.com 'ਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Jatt Sikh Malhi family looking for a USA citizen/Green card holder match for their Decembe, 1991 born son, height 5'11". He has done Diploma in Hotel Management. Parents are living in India, father retired from government job, mother is housewife and one sister is married. Contact us at: +91 98783 42510 (WhatsApp)

41-44

Seeking an educated and professional match (American citizen or Permanent Resident) for a 1992-born Punjab boy (Ramdasias and others), 5'8". Education: B.Tech, MBA (IIT Delhi), MS in Business Analytics (University of Colorado). Currently working as a Business Analyst in Chicago, USA; H1B picked recently. Belongs to a well-educated and reputed family. Caste no bar. Please contact at +91-7589242016 (WhatsApp) and +1-7204996020.

41-44

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦੋ HISTORICAL SIKH SHRINES

‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਨੇਪਾਲ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਿੰਡ/ਨਗਰ ਜਾਣ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 850 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ।

ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਧੀਆ ਆਰਟ ਪੇਪਰ ‘ਤੇ ਛਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਦਾ ਭਾਰ 4 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਕੋਰੀਅਰ ਖਰਚ ਸਣੇ ਸਿਰਫ 125 ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਬਤਾ ਕਰੋ:
ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਫੋਨ: 224-422-4773

ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਨਾਮੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਜੱਗਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮੋਸਟ ਵਾਂਟੈਡ ਗੈਂਗਸਟਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਗਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੱਗਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰੋਹਿਤ ਗੋਦਾਰਾ ਗੈਂਗ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੱਗਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਏਜੰਟੀਐਫ ਦੇ ਏਡੀਜੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਐਮਐਨ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋਸਟ ਵਾਂਟੈਡ ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ, ਜਿਸਦੀ ਪਛਾਣ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਗਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਗੌੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੈਂਗ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ। ਜੱਗਾ ਰੋਹਿਤ ਗੋਦਾਰਾ ਗੈਂਗ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਮੈਂਬਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਗੈਂਗ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ‘ਤੇ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਅਤੇ ਰੋਹਿਤ ਗੋਦਾਰਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਬਰੀ ਵਸੂਲੀ, ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕੇ। ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਗਦੀਪ ਵਿਰੁੱਧ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਲਈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

UMA TRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad, Hyderabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

847-359-0746

To Advertise In Punjab Times

Call: 847-359-0746

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Editor
Lakhvinder S. Johal
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Corrpondents
Chicago
Sukhpal Gill
Photographer
Kamaljit Singh Viridi
Ph. 847-502-2703
Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ ਆਪਣੇ ਦੱਸੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ
ਵਜੂਦ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੇ ਇਕ
ਵਾਰੀ ਮੁੜ ਉਕਸਾਵੇ ਵਾਲੀ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਨੁਸ ਨੇ
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤ 'ਚ
ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦਾ
ਵਿਵਾਦਤ ਨਕਸ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਕਸ਼ੇ 'ਚ
ਬਿਹਾਰ, ਝਾਰਖੰਡ, ਓਡੀਸ਼ਾ, ਅਸਾਮ ਤੇ ਹੋਰ
ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼
ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ
ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਹਾਲੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ
ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਯੂਨੁਸ ਨੇ ਇਹ ਗਿਫ਼ਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ
ਜੁਆਇੰਟ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਸਟਾਫ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ
ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਨਰਲ ਸਾਹਿਰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੂੰ
ਢਾਕਾ 'ਚ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ
ਮੁਖੀ ਅਸੀਮ ਮੁਨੀਰ ਦਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਯੂਨੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਐਕਸ ਅਕਾਊਂਟ
'ਤੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਪੋਸਟ
ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਤਸਵੀਰ 'ਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਨਜ਼ਰ
ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ 'ਆਰਟ ਆਫ਼ ਟ੍ਰਾਇਫ਼:
ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ਜ਼ ਨਿਊ ਡਾਨ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਚ 2024 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੇਖ਼ ਹਸੀਨਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ
ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਮਲੇ
'ਚ ਵਿਵਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਵਜੂਦ ਨਾਲ ਹੈ।
ਇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ

ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਢਾਕਾ
ਆਧਾਰਤ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੱਟੜ ਪੰਥੀ, ਸੰਗਠਨ
ਸਲਤਨਤ ਏ ਬੰਗਲਾ ਦੇ ਦਿਮਾਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ
ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਕਸ਼ੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਸਮੁੱਚੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼
ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਆਮਾਰ
ਦੇ ਅਰਾਕਾਨ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ 12 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਕਿਤਾਬ

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਗੂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ
ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ
ਹਨ। ਸਤੰਬਰ 2024 'ਚ ਯੂਨੁਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਦੇ
ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੀਐੱਮ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ
ਗਿਫ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤ 'ਚ ਦੇਣਾ
ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸੰਕੇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਢਾਕਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਹੁਣ
ਤੱਕ 12 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ
'ਚ ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ,
ਇਟਲੀ ਦੀ ਪੀਐੱਮ ਜਾਰਜੀਆ ਮੇਲੋਨੀ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ
ਪੀਐੱਮ ਲੂਲਾ ਡਾ ਸਿਲਵਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਬਲਿੰਕਨ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਨਾਂ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ 2024 ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਨਕਸ਼ੇ
ਰਾਹੀਂ ਉਕਸਾਵੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਕਸ਼ਾ 2024
'ਚ ਯੂਨੁਸ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਨਹੀਦੁਲ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਸਾਂਝਾ
ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ 'ਚ
ਢਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਵਾਂ ਸਾਲ,
ਪੋਹੇਲਾ ਵਿਸਾਖ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਚ
ਇਸ ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਐੱਮਪੀ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੂਰਜੇਵਾਲਾ ਨੇ
ਅਗਸਤ 'ਚ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ
'ਚ ਆਪਣੇ ਚੀਨ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਨੁਸ ਨੇ ਢਾਕਾ
ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸਮੁੱਚੀ ਰੱਖਿਅਕ
ਦੱਸ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਖੀਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ
ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਸੱਤ ਸੂਬੇ ਪੂਰੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ
ਸਮੁੱਚਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ
ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ
ਹੋਏ ਇਸਨੂੰ ਕੁਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਹੱਥ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਬਿਮਸਟੈਕ,
ਯਾਨੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਭੂਟਾਨ, ਭਾਰਤ, ਮਿਆਮਾਰ,
ਨੇਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਨੂੰ ਆਪਸ 'ਚ ਜੋੜਦੇ
ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਖ਼ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ
ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ
ਭਾਰਤ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਵੱਧ ਗਿਆ
ਹੈ। ਯੂਨੁਸ ਨੇ ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ
ਵੀ ਵਧਾਈ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਦੀ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ....

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਮਰਯਾਦਾ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਸਭ
ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥਕ
ਏਕਤਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ
ਹੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਥ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥ ਦੀਆਂ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪੰਥ
ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਦੇਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੀਆ।
ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕੌਮੀ
ਇਕਜੁਟਤਾ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਮਰਯਾਦਾ ਅਹਿਮ ਹੈ ਅਤੇ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ...

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਗਾਜ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਯੂਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਜਲਦੀ ਅੰਤ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅੱਤਵਾਦ ਇੱਕ
ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ
ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਤਵਾਦ
ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਾਡੇ
ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪੂਰਬੀ
ਏਸ਼ੀਆ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ (ਈ. ਏ. ਐੱਸ) ਦੀਆਂ
ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ
ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਸਮੁੱਚੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ
ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦ-

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ 'ਤੇ ਆਸੀਆਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ 1982
ਦੇ ਯੂ ਐੱਨ.ਸੀ.ਐੱਲ.ਓ.ਐੱਸ. (ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ
ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਮੇਲਨ) ਪ੍ਰਤੀ
ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।
ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2026 ਨੂੰ ਆਸੀਆਨ-
ਭਾਰਤ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ
ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ
ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ
ਮਹਾਸਾਗਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ
ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਂਥਨੀ ਅਲਬਾਨੀਜ਼ ਅਤੇ
ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ
ਲਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਪਾਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮੋਵੇਗੀ
ਤੋਸ਼ੀਮਿਤਸੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆਈ
ਹਮਰੁਤਬਾ ਮੁਹੰਮਦ ਹਾਜ਼ੀ ਹਸਨ ਨਾਲ ਵੀ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਅਜਮੇਰ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕਾਲਤਾ,
ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਖਾਲਸਾ, ਬੀਬੀ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਲੋਕੇਵਾਲਾ, ਸੀਨੀਅਰ
ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗਹ, ਸਕੱਤਰ
ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ
ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਧੰਧੇੜਾ, ਬਾਬਾ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲਾ ਵਾਲੇ, ਸ਼ਹੀਦ
ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨਵਾਨਾਵਾਲੇ, ਸਾਬਕਾ
ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੌਹਰ ਏ
ਮਸਕੀਨ, ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਸਤਨਾਮ
ਸਿੰਘ ਕਿਲੂਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਕਪੁਰ, ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ
ਸੋਢੀ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੱਲਾ, ਬਾਬਾ
ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਿਲੂਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਭਾਈ
ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜਥਾ, ਬਾਬਾ
ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਲ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ, ਗੁਰਮੀਤ
ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ,
ਬਾਬਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਚੌਂਕ, ਬਾਬਾ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ,
ਬਾਬਾ ਦੇਵਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਪਰਦਾਏ ਹੋਤੀ
ਮਰਦਾਨ, ਬਾਬਾ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਮੋਰਾਵਾਲੀ,
ਮਹੰਤ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ,
ਬਾਬਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਮੁਸਤਫਾਪੁਰ, ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ,
ਬਾਬਾ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਕਪੁਰ, ਡਾ.
ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ
ਦੀਵਾਨ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੌਹਤਾ, ਬਾਬਾ ਤੇਜਾ
ਸਿੰਘ ਖੁੱਡਾ ਕਰਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ
ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਮਹੰਤ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ
ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਮਹੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ
ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ, ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ
ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ
ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਸ. ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਨੂੰ ਸਦਮਾ; ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਿੱਖ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸ. ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਜਗਦੀਸ ਕੌਰ ਛਾਬੜਾ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਲੰਬੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 75 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤੀ ਸ. ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ, ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ, ਨੂੰ ਗਗਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਪੋਤੀਆਂ ਹਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਛਾਬੜਾ, ਸਿਮਰੀਨ ਕੌਰ ਛਾਬੜਾ ਅਤੇ ਪੋਤਰਾ ਜੀਵਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਜਗਦੀਸ ਕੌਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਬੁੱਧਵਾਰ, 29 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਤੋਂ 2:00 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਡੇਵਨਪੋਰਟ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3:00 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰਨੀ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਤਾ ਸਰਦਾਰਨੀ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਲੰਬੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ 75 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤੀ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੁੱਤਰ ਸ. ਪ੍ਰੀਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਧੀ ਦੀਪਾ ਮੋਹਣੀ ਜਸਵਾਲ, ਨੂੰਹ ਮੀਤੂ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਈ ਸ. ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ, ਪੋਤੀਆਂ ਕਿਰਪਾ ਮੋਹਣੀ ਸਿੰਘ, ਸਮ੍ਰਿਤਾ ਕੌਰ ਮੰਨਤ ਕੌਰ ਜਸਵਾਲ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਘੇ ਤੇਮਿਲਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ।

ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਲੰਬੀ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੀਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 201-424-4645 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਚ1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ 100,000 ਫੀਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣਾ। ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ 19 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਵੇਂ ਐਚ-1ਬੀ ਲਈ ਫੀਸ 100,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (ਲਗਭਗ 88 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਤੱਕ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਾਵਰ ਸਲੈਪ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਧਾਇਆ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਣ

ਵਿਚ ਹੋਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਵਰ ਸਲੈਪ ਫਾਈਟ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੁਸੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਐਂਟੋਨੀ ਗਲੁਸਕਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੱਧ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਪਾਵਰ ਸਲੈਪ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਵਰ ਸਲੈਪ ਚੈਂਪੀਅਨ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਖਿਡਾਰੀ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੱਧ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਖਿਡਾਰੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਟਿਕਾਅ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਜੇਤੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਗਤੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਅਟੱਲ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਖੇਡ ਮੰਚ 'ਤੇ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੇ ਗਤੀ ਚਮਕੌਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਬਈ (ਅਬੂ ਧਾਬੀ) ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਸੰਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਹਾ ਗਠਬੰਧਨ ਨੇ ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ

ਪਟਨਾ: ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਰਾਜਦ) ਦੇ ਆਗੂ ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਇਨਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਯਾਨੀ ਵੀਆਈਪੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਹਨੀ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐੱਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਮੁੱਖ ਵਜੂ ਸੀ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆਉਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਆਖਰ ਉਹ ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੀ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਰਾਜਦ ਹੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਯਾਦਵ ਉਸ ਦੇ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਆਗੂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ? ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹ ਸਮਝ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਯਾਦਵ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਜਦ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਤੇਜ਼ਸਵੀ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਸੀਐਮ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੀਆਈਪੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਹਨੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸੀਐਮ ਦੇ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ 15 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਸੀਐਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ

ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਵੀਆਈਪੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਜਦ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਦੇ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਜਿਹੇ-ਗ਼ਰੀਬ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਖਰ ਇਹ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਾਲਮੇਲ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ-ਜੇਡੀਯੂ ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਤੁਲ ਦੇ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ।

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available in Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
<https://www.nmlsconsumeraccess.org>

GoldenKey LENDING

Grow your business with our Strategic

COMERCIAL LOAN SOLUTIONS

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at
317-620-4100
www.goldenkeylending.com

We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
847-359-0746

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥
ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦੀ **ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ**

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੂਹਾਨੀ ਫਲਸਫਾ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕਾਵਿਆਤਮਕ ਰੂਪ ਵਰਤਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ, ਸੁਰਤਿ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੌਤਕ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਉਚਾਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਤਰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈ ਬਣਦੇ ਗਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਖਾ ਵਿਚ ਭਿੱਜਣ ਤੇ ਸਿੱਝਣ ਜਿਹੀ ਪਰਤੀਤਿ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਨਿਰਮਲ (ਨਿੰਮਾ) ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ੴ

ਪੁਛਨਿ ਗਲ ਈਮਾਨ ਦੀ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾਂ ਇਕਠੇ ਹੋਈ। ਵਡਾ ਸਾਂਗ ਵਰਤਾਇਆ ਲਖਿ ਨ ਸਕੈ ਕੁਦਰਤਿ ਕੋਈ।
ਪੁਛਨਿ ਫੋਲਿ ਕਿਤਾਬ ਨੋ ਹਿੰਦੂ ਵਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ। ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆ ਸੁਭਿ ਅਮਲਾ ਬਾਝਹੁ ਦੋਨੋ ਰੋਈ।

ੴ

‘ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਂਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ’ ਆਖ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਟ
ਲਾਹਨਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੱਬ ਨੂੰ
‘ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੈ ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨਾ ਆਇਆ’
ਦਾ ਨਿਹੋਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 556ਵੇਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੁਰ ਭਾਈਆਂ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

Amar Carpets Inc.

2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043

Fax: 773-508-5249

Best Flooring & Carpet Ltd

2761 W. Algonquin Rd., Algonquin, IL 60102

Paramvir Singh, Ph: 773-956-0718

bestflooring13@gmail.com

ਵਲੋਂ: ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਪਰਿਵਾਰ

ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕੀ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ?

ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ 'ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹਾਂ' ਦੇ ਨਾਟਕੀ ਪਾਠ ਰਾਹੀਂ ਅਜੋਕੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਚੋਟ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਕੌਰ): ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਦਾ ਨਾਟਕ 'ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹਾਂ', ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵਰਤ ਰਹੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ, ਪਾਖੰਡਵਾਦ, ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭੇਦਭਾਵ, ਔਰਤ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਕੇ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਅੰਗੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰੇਕ ਨਾਟਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਕਈ ਦਿਨ ਉਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਹੋਰ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤ ਹਨ, ਜੋ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਵਲੋਂ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿੰਝ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫੇਰਬਦਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਚ ਜਾਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਔਰਤ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਮਲੇਛ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ 'ਜਨਮ ਦਾਤੀ' ਆਖਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਉਹ ਕੋਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਨੇ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸੱਚ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਪੀਰ ਨਹੀਂ। ਸੱਚਾ ਵਿਹਾਰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੀ ਉਤਾਹ ਹੈ। ਸੱਚਾ ਜਨੇਊ ਪਾਓ, ਜੋ ਨਾ ਟੁੱਟੇ ਤੇ ਨਾ ਮੈਲਾ ਹੋਵੇ। ਮਰਦਾਨਾ ਜਦੋਂ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਕੌਤਕ ਤੇ ਕਾਮਰੂਪ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਤਾਂ ਮਾਂ ਲੱਖੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਮਰਦਾਨਾ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਇਸ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਨਕ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਭ ਕੁਝ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕੀ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ?

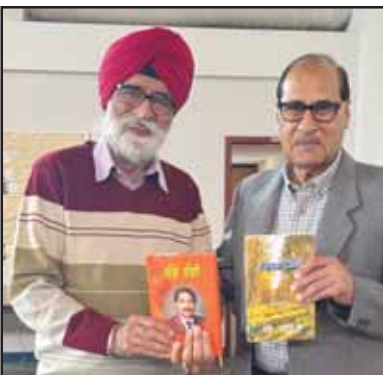
ਨਾਟਕ ਦੇ ਪਾਠ ਮਗਰੋਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਆਏ ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਇੰਦਰਬੀਰ

'ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ' ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਨਾਟਕੀ ਪਾਠ ਵਿਚ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ 'ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹਾਂ' ਦਾ ਨਾਟਕੀ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਦੇ ਹਵਾ-ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਾਟਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਨਾਟਕ, ਇਸ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ, ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ। ਸਰੋਤੇ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਹਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ।

ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਆਲ ਸੇਂਟਸ ਲੂਥਰਨ ਚਰਚ ਵਿਚ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਵਲੋਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਦੇ ਨਾਟਕੀ ਪਾਠ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਲਾਮ 'ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰੁ ਉਪਾਇਆ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਾਨ ਪੌਲੀਟੀਕਲ, ਨਾਨ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੂਫੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀਅ ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਣੇ

ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਹੌਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਾਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਨਾਟਕ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ।

13 ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਇਕ ਘੰਟਾ 20 ਮਿੰਟ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹਾਂ' ਵਿਚ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ ਮਹਾਂਦਰਸ਼ਕ, ਬਾਣੀ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ, ਲੱਖੋ, ਸਾਬਰਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ 3000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ 'ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਚੋਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੋਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ, ਪਾਖੰਡਵਾਦ, ਜਾਤੀ ਮਤਭੇਦ, ਵਰਣ ਆਸ਼ਰਮ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ, ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਠੱਲ੍ਹ ਨਾ ਪੈ ਸਕਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦਾ ਯੁੱਗ ਆ ਗਿਆ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਹ ਆ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਔਰਤ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਦਮ ਘੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਏ, 'ਲੜਦਾ ਬੰਦੇ, ਭੁਗਤਦੀ ਔਰਤ ਹੈ' ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਔਰਤ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਜਿਹੇ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵੇਲੇ ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸੂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮਾਤੋ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਨੂੰ ਮਾਰਮਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ ਬੜੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਪਾਖੰਡਵਾਦ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਲੱਖੋ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਨਾਨਕ 'ਕੱਠੇ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਲੱਖੋ ਦਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਉਹ ਪਾਖੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਡਤਾਂ, ਮੋਲਵੀਆਂ ਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਨੇ,

ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਜ਼ਹਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਛਿੱਲਤ ਹੈ ਜੋ ਅੰਦਰਲੇ ਫਲ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਦਾ; ਛਿੱਲਤ ਨੂੰ ਫਲ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਜਦੋਂ ਲੱਖੋ ਪੁੱਛਦੀ ਐ, 'ਕਿਤੇ ਤੈਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜਨੋਂ ਤਾਂ ਨੀ ਰੋਕਦਾ?' ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦਾ ਉਤਰ ਕਿ 'ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਚੱਜ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣੇ ਜਾਂ ਸੱਚੇ ਮੋਮਨ ਬਣੇ' ਮਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕੋ ਰੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਬੂਬੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ 'ਨਰਕ ਦਾ ਦੁਆਰ', 'ਕਾਮਣੀ' ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨੂੰ ਹਰ ਔਰਤ ਦਾ ਪੇਕਾ ਘਰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਪਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਕਤ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਉਤਰ ਦਿੱਤੇ। ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਕਾਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਾਬੂਬੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਡਾਕਟਰ ਵੀ.ਕੇ. ਗਿੱਲ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਾਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਕਲਾਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਪਰੋਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਲਾ ਅਤੇ ਗਿਫਟ ਮਨੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਰੰਗੇ ਰੰਗੀ' ਅਤੇ 'ਆਪਣਾ ਖੋਜ' ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸਿੱਖ ਸਿਰੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਲਈ ਸਨੈਕਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ, ਅਕਾਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਾਰ ਸੇਵਾ 1 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਿੰਦ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਚਾਦਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ ਜੀ:

- *ਫਲਦਾਰ ਤੇ ਫੁਲਦਾਰ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਲਵਾਈ
- *ਫੁਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਲਵਾਈ
- *ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ
- *ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਫੁਲਵਾੜੀ
- *ਅੰਦਰੋਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਫ-ਸਫਾਈ
- *ਸੁੱਕ ਗਏ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਬਦਲੀ
- *ਸਮੂਹ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ, ਆਦਿ

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਸਮੂਹ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

ਬੇਨਤੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ; ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 54 ਨੌਜਵਾਨ ਡਿਪੋਰਟ

ਪਾਣੀਪਤ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ 54 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਤੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਡਾਣ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਆਵੇਗਾ।

ਡਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨਾਲ ਦੇ 16 ਅਤੇ ਕੈਥਲ ਦੇ 15 ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਬਾਲਾ ਤੇ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ, ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਦੇ ਚਾਰ, ਜੀਂਦ ਦੇ ਤਿੰਨ, ਸੋਨੀਪਤ ਦੇ ਦੋ ਅਤੇ ਪੰਚਕੂਲਾ, ਫਤਿਹਾਬਾਦ, ਰੋਹਤਕ ਤੇ ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਡੰਕੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਲਗਪਗ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਸਨ। ਕੈਥਲ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ

ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਲਲਿਤ ਯਾਦਵ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 14 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤੇ ਰਾਜੌਦ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਥਾਨਾ ਚੌਕੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ

ਨਰੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਏਜੰਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਏਜੰਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਹਨ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਨ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਬੈਗ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਪਾ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ, ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ, ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ ਤੋਂ ਹੋਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। 12-13 ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਡੰਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਡੰਕੀ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲਈ 50 ਤੋਂ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਮੀਨ ਵੇਚੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਏ ਸਨ।

57.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ, ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਹੋਇਆ ਡਿਪੋਰਟ

ਡਿਪੋਰਟ ਹੋ ਕੇ ਕੈਥਲ ਵਾਪਸ ਆਏ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਹਾਂ। 9 ਜਨਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ੀਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸੰਪਰਕ ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਏਜੰਟ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡੰਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ

ਬਾਜ਼ੀਲ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਲਈ 57.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਰੀਬ ਇਕ ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ 42 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਮਾਰਚ 2025 ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 42 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜੂਨ ਵਿਚ ਡੰਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਡੰਕੀ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਡੰਕੀ ਨੇ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ। ਉਥੋਂ ਮੈਕਸਿਕੋ ਸਿਟੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਉਥੇ ਵੀ ਲਏ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਤੇਜਵਾਨਾ ਬਾਰਡਰ, ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੀ ਲਗਪਗ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਡੰਕੀ ਰੁਟ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਪਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਜੇਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਜੇਲਾਂ ਅਤੇ ਕੈਪਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦ ਹਨ। ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ- ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਡੰਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾ ਜਾਵੇ।"

ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ 'ਚਾਬੀ'

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੀਆਈਏ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੌਨ ਕਿਰਿਆਕੋਊ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੰਟਰੋਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਡਰ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਣ। ਕਿਰਿਆਕੋਊ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਮੁਸ਼ਰਫ ਤੇ ਆਈ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਦਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਜੋ ਚਾਹਿਆ, ਉਹ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਮਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ। ਕਿਰਿਆਕੋਊ 9/11 ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸੀਆਈਏ ਦੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਲੜਾਕਿਆਂ ਤੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਸੀ। ਏਐੱਨਆਈ ਨਾਲ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 2002 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਚਾਬੀ

ਪੈਂਟਾਗਨ ਕੋਲ ਹੈ।

ਸਵਾਰਥ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਅਮਰੀਕਾ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧ

ਕਿਰਿਆਕੋਊ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰਥ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਹੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਅਸੀਂ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ 'ਚ ਡ੍ਰੋਨ ਬੋਸ ਬਣਾਇਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ, ਕਵੇਟਾ, ਕਰਾਚੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਧਾਈ।

ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਹਿਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਬੇਨਜ਼ੀਰ

ਕਿਰਿਆਕੋਊ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ 'ਚ ਇੰਨਾ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਖਾਤੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਐਸਪ੍ਰਸਤੀ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਜੀਅ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦੌਰਾਨ 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਹਿਲ 'ਚ ਦੁਬਈ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕਿਰਿਆਕੋਊ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਬੈਂਟਲੇ

ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫੋਟ

ਕਿਰਿਆਕੋਊ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਫਤੇ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਦੇ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਸਿਰਫ ਫੌਜ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਖਿਲਾਫ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦ-ਰੋਕੂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਕੰਬੋਡੀਆ ਦਾ ਟਰੰਪ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਸਮਝੌਤਾ

ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ: ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਕੰਬੋਡੀਆ ਨੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਦਬਾਅ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਝੜਪਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਥਾਈਲੈਂਡ ਕੰਬੋਡੀਆਈ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ

ਦਿਨ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਥਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਤਿਨ ਚਾਰਨਵਿਰਾਕੁਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨੱਚਣ ਲੱਗੇ ਟਰੰਪ : ਟਰੰਪ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦਾ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ 'ਚ ਸਥਾਨਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਤੇ ਉਹ

100 ਫੀਸਦੀ ਟੈਰਿਫ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਟਲੀ

ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ: ਆਸਿਆਨ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਪਾਰ ਸੌਦੇ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤੈਅ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ 'ਚ ਵਧਦੇ ਤਣਾਅ 'ਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਗਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹਾਂ।

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਕੋਟ ਬੇਸੈਂਟ ਤੇ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੈਮੀਸਨ ਸ਼੍ਰੀਅਰ ਨੇ ਚੀਨੀ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਲੀਫੋਗ ਤੇ ਸਿਖਰਲੇ ਅਫਸਰ ਲੀ ਚੇਂਗਗਾਂਗ ਨਾਲ ਪੰਜਵੇਂ ਦੌਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਰਹੀ ਤੇ ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ, ਵਿਲੱਖਣ ਖਣਿਜ (ਰੇਅਰ ਅਰਥ ਸਿਨਰਲਜ਼), ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਰਾਮਦ, ਫੈਟੋਨਾਈਲ ਸੰਕਟ ਤੇ ਟਿਕਟਾਕ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਸੰਕੇਤ

ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਆਖਰੀ ਰੂਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੇਅਰ ਅਰਥ ਦੀ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੀ 100 ਫੀਸਦੀ ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ

ਟਾਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਵਪਾਰ ਜੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ 10 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ 10 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ

ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ। ਇਹ ਆਲਮੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਥੇ ਹੀ, ਚੀਨ ਦੇ ਲੀ ਚੇਂਗਗਾਂਗ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਆਖਰੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਸਿਆਨ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਨੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਕੰਬੋਡੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੀ ਟਰੰਪ-ਸ਼ੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉਮੀਦ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਬੋਡੀਆ ਭਾਰੀ ਤੌਪਖਾਨੇ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ। ਖੇਤਰੀ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਗੇ ਤਾਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਜੰਗ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੰਬੋਡੀਆਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁਨ ਮਾਨੇਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ

ਵੀ ਨੱਚਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੈਪ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੱਥ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਹੱਥ 'ਚ ਮਲੇਸ਼ੀਆਈ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੰਬੋਡੀਆ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਮੰਤਵ ਅਹਿਮ ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

1 ਨਵੰਬਰ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ

ਕੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਯੂਰਪੀਨ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 1,00,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਛੇਰਿਆਂ, ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਲਈ ਇਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ 'ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ 2047' ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

'ਯੂਰਪੀ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸੰਘ' ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਇਹ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਦਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਈ.ਐੱਫ.ਟੀ.ਏ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 15 ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ 100 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਜ਼ਰੀਏ ਈ.ਐੱਫ.ਟੀ.ਏ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 10 ਲੱਖ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਜਣਗੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਇਜ਼ਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 'ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ' (ਐੱਫ.ਟੀ.ਏ.) ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਸਾਡੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਜੁਲਾਈ 2025 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨਾਲ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ, ਉੱਥੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਲਾ 11 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਰਬ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਤਪਾਦਨ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ (ਪੀ.ਐੱਲ.ਆਈ.) ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਮਾਰਚ 2025 ਤੱਕ ਕੁੱਲ 1.76 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ 12 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਸਾਡੀ ਡਿਜੀਟਲ ਰੀਡ੍ਰ ਜਨ-ਧਨ, ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਡ ਕਨੈਕਟ ਦੇਸ਼ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਕੁੱਲ 12,000 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੇ 65,000 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੇ ਕਿੱਤਿਆਂ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ (ਐੱਫ.ਡੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੱਪੜੇ, ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਜਿਹੇ ਕਿਰਤ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਈ.ਐੱਫ.ਟੀ.ਏ. ਦੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਾਡੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ, ਚਾਹ ਤੇ ਕੌਫੀ ਨੂੰ ਲੋਭਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਡੇਅਰੀ ਜਿਹੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਚੌਲ, ਗੁਆਰਾ, ਦਾਲਾਂ, ਅੰਗੂਰ, ਅੰਬ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਬਾਜਰਾ ਅਤੇ ਕਾਜੂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬਿਸਕੁਟ, ਕਨਫੈਕਸ਼ਨਰੀ, ਚੌਕਲੇਟ ਅਤੇ ਚਟਨੀ (ਸੌਸ) ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਖੁਰਾਕ ਪਦਾਰਥਾਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸੌਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਛੇਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਵਿਘਨ ਮਿਆਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰੋਜ਼ਨ ਝੀਂਗਾ, ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਸਕੁਇਡ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਵਧੇਗਾ। ਪੈਰਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਬਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤਨਖਾਹ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹਰੀ-ਭਰੀ ਧਰਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ, ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਵੈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਕ ਟਿਕਾਊ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ। ਆਪਣੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲੋਕਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵਿਉਂਤਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਣਜ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਕ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ। ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤਾਂ ਵਿਚਲਾ ਪਾੜਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਡੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਦੋ ਦੋ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀਆਂ?

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਲਾਮ ਹੋਈ ਵੱਡੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ, ਤਦੇ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈ ਜਾਣ ਆਏ ਦਿਨ ਹੋਫੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਜਥੇਦਾਰ, ਲੋਈ ਹੀ ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ ਕੌਮ ਦਿਆਂ ਦੋਸੀਆਂ। ਫੁਲਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਪਦਵੀ ਦਾ ਹੁਣ ਹਾਲ ਦੇਖੋ, ਕਿਵੇਂ 'ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ' ਨੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਰੇਸੀਆਂ। ਹੋਰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਐ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆਂ 'ਤੇ, ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਆਈਆਂ ਸਰਗੋਸ਼ੀਆਂ। ਦੇਸੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਈ 'ਮੱਥੇ ਹੱਥ' ਮਾਰਦੇ ਐ, ਪੰਥਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨਮੋਸ਼ੀਆਂ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤਬਕਾ ਵੀ ਦੇਖ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ, ਇੱਕੋ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀਆਂ!

ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਅਰਥਾਤ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵੇਲ

ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੱਖਣ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਵੇਲ ਵੱਧ-ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ 'ਚ ਇਹ ਨੇਤਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਕਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਕੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਚੋਣਾਂ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਵੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ 12 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ 11 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਸਾਲ 1999 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 8 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ 6 ਫੀਸਦੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਨੇ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਸੰਸਦਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿਚ 33.25 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 18.62 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹਨ। ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਵ: ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦਾ ਬੇਟਾ ਵੀ ਇਸ ਪੌੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਅਰਥਾਤ ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਇੱਕ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 243 ਮੈਂਬਰੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 70 ਹੈ। ਕੁਨਬਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦਲਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਭਾਈ, ਨੂੰ ਤੱਕ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਵੰਡੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਸੰਸਦਾਂ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਦੇ ਬੇਟੇ, ਬੇਟੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੌੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਹਰ ਰਾਜ, ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਹੈ।

2019 ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਲੱਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੌੜ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਚ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 2078 ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 18.2 ਫੀਸਦੀ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ 99 ਸੰਸਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਨ: ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ। ਇਹ ਵੀ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ, ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਧੋਤੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੁੱਤਰ-ਪੁੱਤਰੀਆਂ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਭਰਾ-ਭੈਣਾਂ, ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਾਲੇ, ਚਾਚੇ ਦੇ ਪੁੱਤ, ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਚਾਚੇ-ਭਤੀਜੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਉਤੀਸਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦੇ 149 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 337 ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 5 ਰਾਜਾਂ- ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਦਿੱਲੀ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਣੀਪੁਰ ਅਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਰਵੇ ਮੁਤਾਬਿਕ 6 ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ, 5 ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, 9 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, 7 ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, 35 ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 149 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 23 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 149 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 27 ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 23 ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਿਧਾਇਕ ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ 32 ਪਰਿਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 5 ਹੋਰ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਧੁਰੰਤਰ ਨੇਤਾ ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹਨ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ (ਭਾਜਪਾ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਵਿਧਾਇਕ ਪੰਕਜ ਸਿੰਘ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਖੀ ਮਲਿਕਾਅਰਜੁਨ ਖਤਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੇਟਾ ਪ੍ਰਿਯਕ ਖਤਗੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਏਕ ਨਾਥ ਸ਼ਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੇਟਾ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਧਾਰਮਣੀਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਯਤਿੰਦ੍ਰਾ ਸਿੰਧਾਰਮਣੀਆ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਹੈ।

ਇਹ ਸੂਚੀ ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ (ਕਾਂਗਰਸ), ਸਿੰਧੀਆ (ਭਾਜਪਾ), ਨਾਇਡੂ (ਤੇਦੇਪਾ), ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ (ਸਪਾ), ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ (ਰਾਜਦ), ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ (ਰਾਕਾਪਾ ਗੁੱਟ), ਦੇਵ ਗੌਤਾ (ਜਦ), ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ), ਜੇਦੀਯੁਰੱਪਾ (ਭਾਜਪਾ), ਐੱਮ.ਕੇ. ਸਟਾਲਿਨ (ਡੀ.ਐੱਮ.ਕੇ.) ਆਦਿ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਭਾਜਪਾ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਮਦਨ ਲਾਲ ਖੁਰਾਨਾ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਪਾਇਲਟ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇਵੇਂਦਰ ਹੁੱਡਾ ਹਰਿਆਣਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀਰਭੱਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਰਮਦਿੱਤਿਆ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਬਦੁਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ-ਭਤੀਜੇ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਐਸੇਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ (ਏ.ਡੀ.ਆਰ.) ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 47 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਬਾਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਨੇ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 1074 ਸਾਬਕਾ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 21 ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ, 13 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, 8 ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, 129 ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, 4 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ 18 ਨੇਤਾ ਹਨ।

ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੱਖਣ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਵੇਲ ਵੱਧ-ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ 'ਚ ਇਹ ਨੇਤਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਲੋਕ-ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਣ ਨਿਰਾਪੁਰਾ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇ ਰਹੇ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮੰਤਵ, ਆਪਣੇ ਅਸਲ, ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਸੀਮਾਂਤਵਾਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਆਮ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਧਨ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵੇਲ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰ ਕੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਗੁਆਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿਓ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜੀਆਂ, ਸ਼ਰਾਬ ਵੰਡੋ, ਨਕਦੀ ਖਾੜੀਆਂ 'ਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਓ, ਵੋਟਾਂ ਲਓ ਅਤੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਬਣ ਜਾਓ। ਕੁਝ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਘਾਤਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚੰਡਾਲ-ਚੌਕੜੀ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੇਤਾ ਨੂੰ 'ਮਹਾਨ ਗਰਦਾਨਦੀ' ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵਾਰਥ ਸਿੱਧੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਲਮਤਾਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਫੈਲ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਨੈਤਿਕ ਨਿਘਾਰ ਤਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ, ਗੁਰਬਤ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਉੱਤੇ ਜੇਕਰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੋਟਰ ਸਿਰਫ ਖਾਮੋਸ਼ ਦਰਸ਼ਕ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਜੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੱਡੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਤੇਵਰ: ਕੀ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਇਰਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ?

ਹਾਲੀਆ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮਨਸੂਬੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ 'ਸਦੀਵੀ ਯੁੱਧ' ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਸੀਹਾ' ਨੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੱਕ ਯੁੱਧ ਥੋਪਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਘੇਰਾ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਕੋਲੰਬੀਆ ਵੱਲ ਫੈਲਾ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਵਾਛੜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਛੇਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। 10 ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 43 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਰੱਗ ਕਾਰਟਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ 'ਨਾਰਕੋ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰ' ਸਨ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ 'ਨਾਰਕੋ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ' ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬੁਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਰਾਕ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇਰਾਕ ਕੋਲ 'ਜਨਤਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ' ਹੋਣ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਯੁੱਧ ਜੇਟੀਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਰਾਕ ਕੋਲ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਦੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਡਰੱਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਖੁਦ ਯੂ.ਐੱਸ. ਡਰੱਗ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ 'ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗ' ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਹ ਬੋਲੀ ਹੀ ਦੁਹਰਾਈ ਕਿ

ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਆਰਥਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਹਕਾਰ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਮਾਦਰੋ ਨਿਕੋਲਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟਣ ਲਈ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਣ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਸੱਚਮੁੱਚ 'ਨਾਰਕੋ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ' ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਟਰੰਪ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਫੈਕਟਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।-ਸੰਪਾਦਕ॥

'ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਡਰੱਗ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ' ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ' ਹੈ ਅਤੇ 'ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰਾਂ ਵਾਲੀ ਅਤਿਅੰਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤ' ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਰ ਟਰੰਪ ਦੇ ਫਾਸਿਸਟ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਤੱਥ, ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ (ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ) ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਆਪਣੇ ਆਰਥਕ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਾਂ-ਝੂਠ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਫੈਟਾਨਿਲ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੈਟਾਨਿਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ, ਕੋਲੰਬੀਆ ਆਦਿ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਏ ਮਨਮਾਨੇ ਫ਼ਤਵੇ ਸੁਣਾਉਣਾ ਆਪਣਾ ਜਨਮ-ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕੋਲੰਬੀਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਟਰੰਪ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਕੀ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਸ਼ਹਿ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਕਸਦ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਤੀਨੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਰੀਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਕੈਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ।

ਚੀਨ ਹੁਣ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰੂ ਆਰਥਕ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਸਿਰਮੌਰ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਧੇ ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਤੇ

trine) ਦੀ ਐਨਕ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਲਬੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ,

ਬੁਨਿਆਦੀ-ਵਾਂਢੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ 90% ਚੀਨ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਉਸ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 60 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਮੱਦਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਤਿਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਰੂਸ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰਸੂਖ ਤੇ ਹਿਤ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਪਿਛਵਾਤਾ' ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਏ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੰਮ ਕਰੇ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗਲਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਲਿਆਂ, ਰਾਜ ਪਲਟਿਆਂ ਅਤੇ ਹੱਥਕੋਟਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਸਦੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਨੂੰ ਮਨਰੋ ਮੱਤ (Monroe Doc-

ਹਮਲਾਵਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਹਾਲੀਆ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਮਾਇਤ, ਖੁਫ਼ੀਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਧੀ ਫ਼ੌਜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੱਕ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 1954 'ਚ ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ ਵਿਚ ਜੈਕਬੋ ਆਰਬੇਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਰਾਜ-ਪਲਟਾ, 1965 ਵਿਚ ਡੋਮਿਨਿਕਨ ਰੀਪਬਲਿਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਜਿਸਨੇ ਜੁਆਨ ਬੋਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, 1973 ਦਾ ਰਾਜ-ਪਲਟਾ ਜਿਸਨੇ ਚਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਲਵਾਡੋਰ ਅਲੈਂਦੇ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ, 1983 ਵਿਚ ਮੌਰਿਸ਼ ਬਿਸ਼ਪ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਖਾਤ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਗੁੇਨਾਡਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਅਤੇ 1991 ਤੋਂ 2004 ਵਿਚ ਹੈਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀਨ-ਬਰਟਰਾਂਡ ਅਰਿਸਤਿਦ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣਾ

ਆਦਿ। 2009 ਵਿਚ ਮੌਲ ਜ਼ੇਲਾਯਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਾਊਰਾਸ ਵਿਚ ਰਾਜ-ਪਲਟਾ ਇਸੇ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਚੌਥਾਈ ਸਦੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਮਰੀਕੀ-ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਉੱਪਰ ਮੁੜ ਕੰਟਰੋਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਧੁੱਸ 1998 ਵਿਚ ਹਿਊਗੋ ਚਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਚਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤਰੀ ਏਕੀਕਰਣ ਤੱਕ ਦੇ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੇ ਚਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 2002 ਦਾ ਫ਼ੌਜੀ ਰਾਜ-ਪਲਟਾ ਜਿਸਨੂੰ ਜਨਤਕ-ਉਭਾਰ ਨੇ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 2002-2003 ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤੇਲ ਲਾਕਆਊਟ ਜਿਸਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਮਦਨੀ ਵਸੀਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਜ਼ਾਰਜ ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਅਤੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਗੁੱਟਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਧੱਕਣ ਲਈ ਦਹਿ-ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਫੰਡਿੰਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁੱਟਾਂ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਜਮਹੂਰੀ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਵੰਗ ਰਚਦੇ ਹੋਏ ਮੁਲਕ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਵੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿੱਸਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਅਸਲ ਖੂਨੀ ਚਿਹਰਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਿੱਸਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਹਸਵਾਰ ਸ਼ਾਇਰ 'ਹਾਸ਼ਮ ਸ਼ਾਹ'

ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਦੁਮਾਲਤੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਕਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਕਈ ਲੰਬੀਆਂ ਕਾਵਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਚੀਆਂ, ਪਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਵਾਰਸ ਦੀ ਹੀਰ, ਕਾਦਰਯਾਰ ਦਾ ਪੂਰਨ ਭਗਤ, ਪੀਲੂ ਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ, ਫਜ਼ਲ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸੋਹਣੀ, ਰਮਲ ਨਜ਼ਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਦੀ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: 098882-75913

ਲੈਲਾ ਮਜ਼ਨੂੰ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਹਾਸ਼ਮ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ, ਜੋ ਸੁਣੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਹਾਸ਼ਮ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਰਹੱਸਮਈ ਸ਼ਾਇਰ, ਰੋਮਾਂਸ ਵਿਚੋਂ ਸੂਫੀਆਨਾ ਅਤੇ ਸੂਫੀਆਨਾ ਵਿਚੋਂ ਰੋਮਾਂਸ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕਵੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਦਰਦ, ਚੀਸ, ਬਿਰਹਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਨ 1735 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਗਦੇਵ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਕਾਸਮ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਰਜਨੀ ਮਾਈ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਜਨਮੇ ਹਾਸ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵੀ

ਕੀਤੀ। ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਿੰਡ ਕੰਦੇਵਾਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਤ ਮਾਣਕ ਦਾਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸੰਪਰਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਉਸਨੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਫੀਆਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਵੀ ਘੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ "ਕਾਮਿਲ ਸ਼ੌਕ ਮਾਹੀ ਦਾ ਮੈਨੂੰ, ਰਹੇ ਜਿਗਰ ਵਿਚ ਵਸਦਾ, ਲੂੰ ਲੂੰ ਰਸਦਾ।" ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬੜੀ ਅਨੂਠੀ ਤੇ ਸਰਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਅਰਬੀ, ਉਰਦੂ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀਰੀ ਫਰਹਾਦ, ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ, ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ, ਵਾਰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਤ ਦੋਹਰੇ, ਸੀਹਰਫੀਆ ਆਦਿ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਰਚਨਾ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਨ 1843 ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਰਪਾਲ ਵਿਖੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਦਰਗਾਹ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਹਾਸ਼ਮ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕਲੌਤੀ ਪੁੱਤਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਅੱਜ

ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਹਾਸ਼ਮ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰਚਿਆ। ਉਸਦੀ ਇਸ਼ਕ ਮਜ਼ਾਜ਼ੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੋਮਾਂਸ ਤੇ ਸੂਫੀ ਅੰਸ਼ ਰਲੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ

ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਬਲਕਿ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਡੂੰਘੇ ਵਹਿਣ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਰਸ ਇਸ਼ਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਉਹਦੀ ਜਾਤ ਸਕਲ ਸਭ ਮੇਟੀ। ਹਾਸ਼ਮ ਹੀਰ ਬਣੀ ਜਗ ਮਾਤਾ ਭਲਾ ਕੌਣ ਕੰਗਾਲ ਜਟੇਟੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਕਬੂਲ ਰਚਨਾ ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ

ਰਚਦਿਆਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਪੁੰਨੂੰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਸੱਸੀ ਦੀ ਔਖ ਖੁਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਹਾਸ਼ਮ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਨਾ ਉਹ ਉਠ ਨਾ ਉਠਾਂ ਵਾਲੇ, ਨਾ ਉਹ ਜਾਮ ਸੁਰਾਹੀ।
ਹਾਸ਼ਮ ਤੋੜ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਸੱਸੀ ਨੇ, ਖਾਕ ਮਿੱਟੀ ਸਿਰ ਪਾਈ।
ਫੇਰ ਪੁੰਨੂੰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸੱਸੀ ਕਿਵੇਂ ਤੱਤੋਂ ਰੇਤ 'ਤੇ ਵਿਲਕਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਸੀ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਕੀ-ਟੁੱਟੀ ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੀ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਨਾਜ਼ੁਕ ਪੈਰ ਮਲੂਕ ਸੱਸੀ ਦੇ ਮਹਿੰਦੀ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰੇ।
ਬਾਲੂ ਰੇਤ ਤਪੇ ਵਿਚ ਬਲ ਦੇ, ਜਿਉਂ ਜੋ ਭੁੰਨਣ ਭਠਿਆਰੇ।
ਸੂਰਜ ਭੱਜ ਵੜਿਆ ਵਿਚ ਬੱਦਲੀ, ਡਰਦਾ ਲਿਸਕ ਨਾ ਮਾਰੇ।
ਹਾਸ਼ਮ ਦੇਖ ਯਕੀਨ ਸੱਸੀ ਦਾ, ਸਿਦਕੇ ਮੂਲ ਨਾ ਹਾਰੇ।
ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕਰੁਣਾਮਈ ਰੰਗਤ ਨਾਲ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਥਰ ਵੀ ਢਲ ਜਾਵੇ। ਪਾਠਕ ਔਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਓਤਕ ਵਕਤ ਕਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੂਕਾਂ, ਸੁਣ

ਪੱਥਰ ਢਲ ਜਾਵੇ।
ਜਿਸ ਡਾਚੀ ਮੇਰਾ ਪੁੰਨੂੰ ਖੜਿਆ, ਸ਼ਾਲਾ ਉਹ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇ।
ਸੱਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁੰਨੂੰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਭਾਲਦਾ ਹੋਇਆ ਸੱਸੀ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ਮ ਇਉਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:
ਗਲ ਸੁਣ ਹੋਤ ਜਿਮੀਂ ਤੇ ਡਿੰਗਾ, ਖਾ ਕਲੇਜੇ ਕਾਨੀ।
ਖੁਲ ਗਈ ਗੌਰ ਪਿਆ ਵਿਚ ਕਬਰੇ, ਫੇਰ ਮਿਲੇ ਦਿਲ ਜਾਨੀ।
ਖਾਤਰ ਇਸ਼ਕ ਗਈ ਰਲ ਮਿੱਟੀ, ਸੂਰਤ ਹੁਸਨ ਜਵਾਨੀ।
ਹਾਸ਼ਮ ਇਸ਼ਕ ਕਮਾਲ ਸੱਸੀ ਦਾ, ਜਗ ਵਿਚ ਰਹੀ ਕਹਾਣੀ।
ਹਾਸ਼ਮ ਵਿਚ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸੀ, ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਉਸਨੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ 126 ਦਵੱਈਆ ਛੰਦ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਉਸਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਮਜ਼ਾਜ਼ੀ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਠਾਸ ਤੇ ਰਸ ਡੁੱਲ੍ਹ-ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਸ਼ਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਸੂਫੀਆਨਾ ਤੇ ਰੋਮਾਂਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿੱਸਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਹਸਵਾਰ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੂਰੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

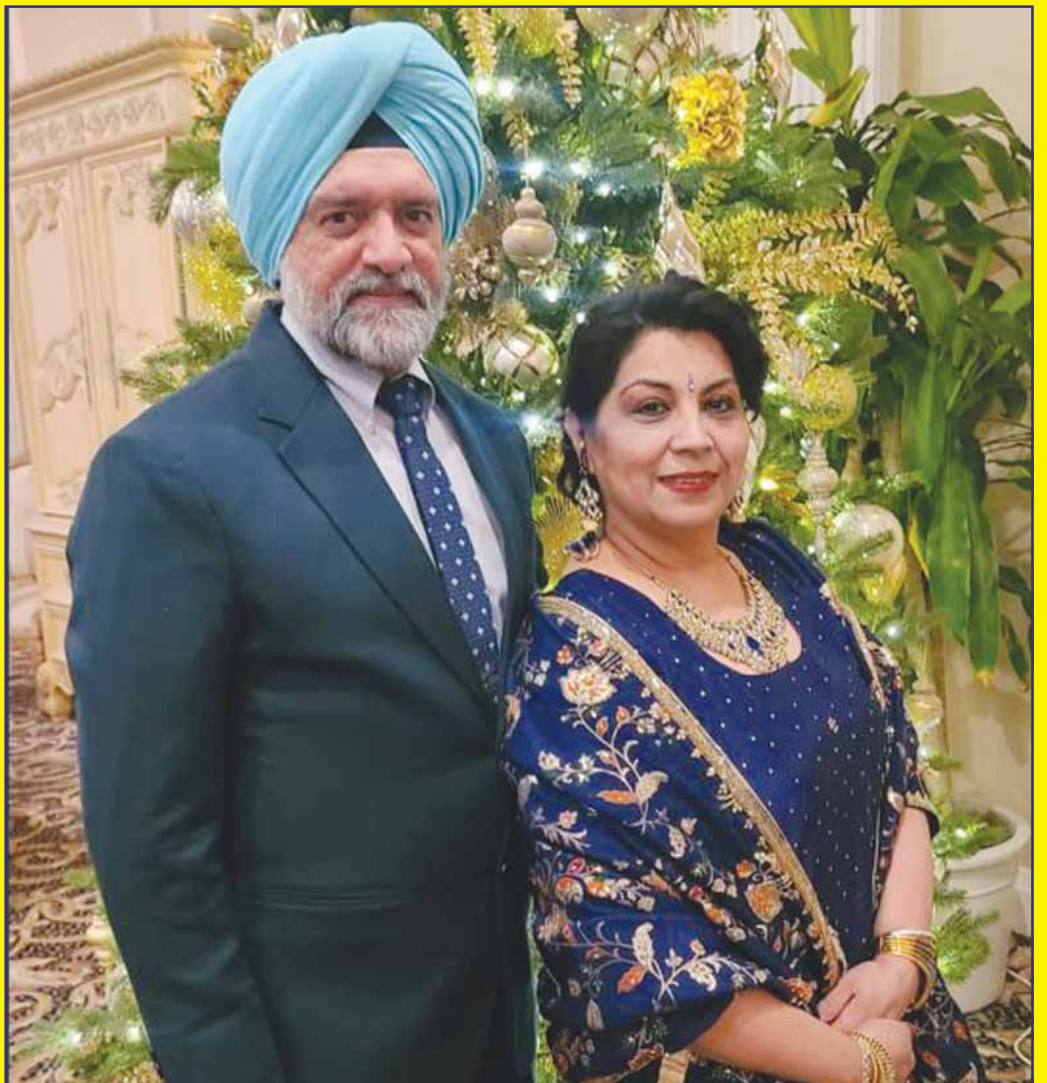
ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਯਾ॥
ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਿਰਾਸ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਪੀਲਾਯਾ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦਿਖਾਯਾ॥
ਚਾਰੈ ਪੈਰ ਧਰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਯਾ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 556ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਆਓ, ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ,
ਅਮਨ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ
ਭਲੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ
ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ
ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈਏ
ਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ
ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ
ਬਣਾਈਏ।

ਵਲੋਂ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥
ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਦੇਰੁ ਪਰੋਆ॥

ਸੱਚ ਦੀ ਜੋਤ, ਸਮਾਜਿਕ
ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਕ ਧੰਨ
ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ (ਸ਼ਿਕਾਰੋ)
ਫੋਨ: 847-330-1421

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ
(ਸ਼ਿਕਾਰੋ)

ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ
(ਸ਼ਿਕਾਰੋ)

From:

Major Gurcharan Singh Jhaj
Jaidev Singh Bhattal & Sukhraj Singh Takher
and their families.

'ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਤੀਰ' ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ

ਪੁਸਤਕ ਸਮੀਖਿਆ

ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਡੁਮੇਲੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਤੀਰ' ਵਿਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਦੋਹੇ ਹਨ। ਕਵੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕੋਈ ਚੌਰਾਸੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਵਿਚ ਜਨੂੰਨ, ਜਜ਼ਬਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੋ ਚਾਹੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡੁਮੇਲੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾ ਕਵੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਪੱਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮਘ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੱਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਹੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਡੁਮੇਲੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਘਾਲਣਾ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ। ਰਚਨਾ ਮਨ-

ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ
ਵਟਸਐਪ: 91-97790-11385

ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਤ ਆਕਾਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀ ਹੈ।

ਕਵੀ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਦੇ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਦੇ ਬੀਜ ਪਏ ਸਨ। ਉਸਦੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਅਚੇਤ ਹੀ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਬੋਲਣ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਬੀਜ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੀਜ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਦੀ ਕੋਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਹੁਨਰ ਸੀ ਜੋ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸਾਇਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਸਮਝ ਸੀ। ਉਹ ਹਰਿਵਲਭ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਤਕ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਸਮੇਤ ਚੰਗੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਚੰਗੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ। ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਚੰਗੀ ਸਾਇਰੀ ਦੇ ਵੀ ਦਿਲ-ਦਾਦਾ ਸਨ। ਚੰਗੇ ਸ਼ਿਅਰ ਸੁਣਨ-ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਸੀ। ਇੰਝ ਦਾਦੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨੂੰ ਸਾਇਰੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਕਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ। ਉਹਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡੁਮੇਲੀ, ਜੋ ਵਧੀਆ ਕਵੀ ਹਨ, ਦੇ ਸੰਗ-ਸਾਥ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਲਗਾਉ ਪੈਦਾ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵੀ ਉਹਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਟੁੰਬਿਆ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਮਾਣੀ। ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਆਦਿ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨੇ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਇਆ।

ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੌਗਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਰਤਾਰੇ ਕਵੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਘੜਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਡੁਮੇਲੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੰਧ-ਭਗਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਰਕ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਡੁਮੇਲੀ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ, ਹਲੀਮੀ ਵਾਲਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਤਰਕ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰਕਵਾਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਪੱਕੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।

'ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਤੀਰ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਏਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਤੀ, ਕਿਰਸਾਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਦਾ ਪਾਤਾ, ਪੁਲਿਸ ਤਸੱਦਦ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲ, ਇਸ਼ਕ-ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਝਮੇਲੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ। 'ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ' ਵਿਚੋਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਵਾਰ ਵਾਰ ਯਾਦ ਆਉਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਕਵੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ, 'ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੋਹ' ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੇ ਹੋਰਵੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

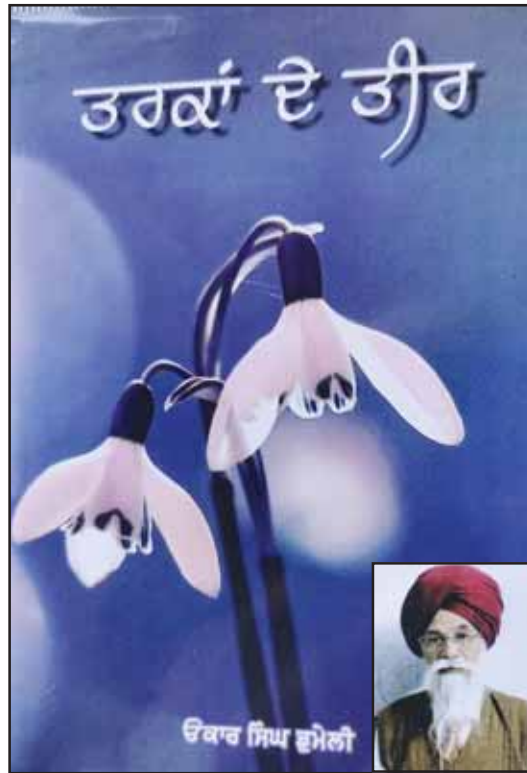
ਉਸਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰੰਜ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਝਪਟ ਮਾਰ ਕੇ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਤਾ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਉ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਜ਼ੀ ਸੋਝੀ ਪਾਉ
ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਬੁਲਾਉ

ਕਵੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਅੱਜ ਦਾ ਫਿਕਰ' ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਤੀ ਤੇ ਕਿਰਸਾਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਾਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਟੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ-ਜੁੱਟ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਵੀ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਨਣ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ ਨਵਾਂ ਸਵੇਰਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗੇਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲਾਲੋਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇ।

ਕਦੀ ਕਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਲਿਖ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹਦੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਸੁਪਨਾ' ਵਿਚ ਭਰ ਜਵਾਨ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਤੇ ਕੋਮਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਚਾਹਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਜਾਂ ਲੇਖਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹਿ ਕੇ ਉਹਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁਖ, ਚਾਵਾਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਰੀਝਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਹ ਖੁਦ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਦਾ ਹੈ। 'ਸੀਸੇ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ' ਤੇ 'ਸੀਸਾ ਕਹਿੰਦਾ' ਦੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਏਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣ' ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਨੇ 'ਆਪਣੇ ਗਿਰੀਵਾਨ ਮਹਿ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਵੇਖ' ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲੈ ਕੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਫਰਜ਼ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਕਦੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਹੈ? ਉਹਦੇ ਦੁਖ-ਸੁਖ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਹੈ? ਕੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਕਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਭੀ ਤੇ ਪਖੰਡੀਆਂ ਧਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਟਵਾਂ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ਤਾਂ ਉੱਜਲੇ ਕੋਹੇ ਵਾਂਗ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਹਨ, ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਵਰਗੇ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੀਏ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਕਾਲੇ ਤੇ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵੀ ਕਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਕਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੋਹ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਪਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਨਿਕਲਣ ਅੱਥਰੂ, ਅਸੀਂ ਪਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕੇ।
ਅਸੀਂ ਖੰਧੀਏ ਇਹ ਬੰਨਣ ਨਾਹੀ, ਇਹ ਅੱਥਰੂ ਚੰਦਰੇ ਮੋਢੇ
ਸੱਜੀ ਅੱਖੋਂ ਮਾਂ ਲਈ ਅੱਥਰੂ, ਖੱਬਿਉਂ ਪਿਉ ਲਈ ਚੋਢੇ

ਰਾਤੀਂ ਵਰਜ ਸੁਲਾਏ ਅੱਥਰੂ, ਫਿਰ ਤੜਕੇ ਉੱਠ ਖਲੋਏ।
ਇੰਝ ਹੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ 'ਤੇ ਵਿਗੋਚਾ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੇ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੋ ਇਕੱਲ ਤੇ ਪੀੜ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕਾਵਿਕ ਬਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

ਬਹੁਤਾ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਈ ਕਿਰਕਿਰੀ ਪਰ ਮਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਖਲਾਅ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਮਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਰਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ' ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਢੇਰੀ ਢਾਹ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੈ।

ਕਵੀ ਕੋਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਗ਼ਰੀਬੀ, ਮਾਨਿਸਕ ਤੇ ਆਰਥਕ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਮਾਜ ਉਹਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੇ ਦੁੱਖ ਸਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਦਰਦ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਕਿਰਦੇ ਹਨ। ਹੰਝੂ ਉਹਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੀੜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਪੀੜ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਹੰਝੂ ਬੋਲਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਡੋਲਣ ਹੰਝੂ
ਮੂੰਹ ਦੇ ਚੁੱਪ ਤੇ ਬੋਲਣ ਹੰਝੂ
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਰਬਾਂ ਫੋਲਣ ਹੰਝੂ
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਰਦਾਂ ਤੋਲਣ ਹੰਝੂ
ਗੁੱਝੀਆਂ ਫਰਦਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਹੰਝੂ
ਵਿਛੜ ਅੱਧ ਨੂੰ ਟੋਲਣ ਹੰਝੂ।

ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਦਰਦ ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ ਪਰ ਨਿੱਜੀ ਦਰਦ ਬੜੇ ਗਹਿਰੇ 'ਤੇ ਗੁੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਛੜ ਅੱਧ ਨੂੰ ਟੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹੰਝੂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਛੜ ਗਈ ਪਤਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੇਰੇ ਹਨ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਪੀੜ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਤੋਰੇ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ
ਦਿੱਸਣ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਹੰਝੂ
ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਲਾਏ ਡੇਰੇ ਹੰਝੂ
ਕਿਰਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘੇਰੇ ਹੰਝੂ
ਬਣ ਸਭ ਚੁਦੇਰੇ ਹੰਝੂ
ਕੱਟ ਦੇਣ ਜੁਲਮ ਹਨੇਰੇ ਹੰਝੂ
ਜੋ ਬਣ ਜਾਣ ਮਸੇਰੇ ਹੰਝੂ

ਕਵੀ ਰਮਜ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੁੱਟੇ ਖੁੱਟੇ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਚੰਦਰੇ-ਮਸੇਰੇ ਭਰਾ ਬਣ ਕੇ ਏਕਾ ਸਿਰਜ ਲੈਣ ਤਾਂ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਤਾ ਕਵੀ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਖੂਬ ਜਾਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸੁੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੱਤੀ ਕਿਸਮਤ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕਰ ਕੇ ਕਾਵਿਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉੱਤਰਿਆ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਸੌਣ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਉਤਮ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ।

ਵਾਰਤਕ, ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੁਹਜਮਈ ਸੁਮੇਲ - ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਦੀ 'ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ'

ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਡਾ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਸਾਇਦ ਨਵਾਂ ਨਾਂ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਇਕ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ' ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਨਾਂ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰੀਵਿਊ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ (ਮਾਈਕਰੋ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ
ਫੋਨ: 001-604-369-2371

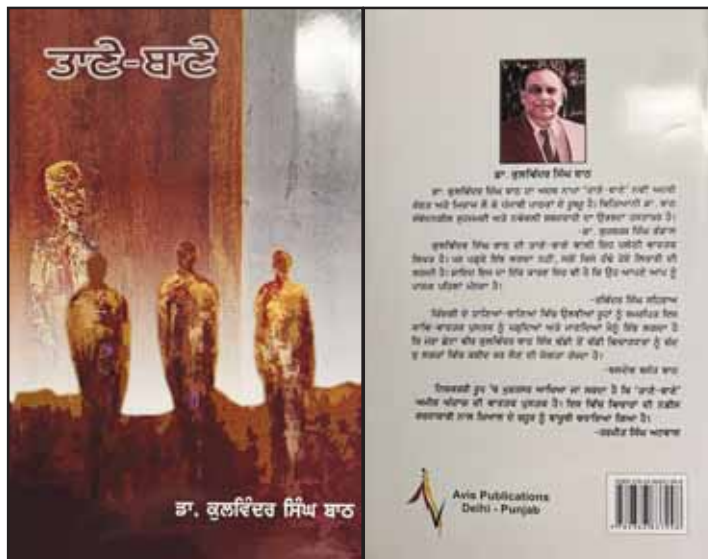
ਬਾਇਲੋਜੀ) ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕਈ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ' ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਪੱਕ

ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਾਵਿਕ ਰੰਗਣ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚਾੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਹਾਸ-ਰਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ-ਬਾਣ ਚਲਾਏ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕਈ ਥਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ, ਅਖਾਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਬਲੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਲਮ ਝਰੀਟ ਲਈ ਕਾਬਲੇ ਰਖਸ਼ ਵੀ।

ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਡਾ. ਬਾਠ ਨੇ 42 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰਕੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੀਆਂ, ਪਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਰ ਜੀਵੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ

ਨੇ ਕਦੇ 'ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੇਖਕ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ 'ਲਘੂ ਨਿਬੰਧ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋਬਨ ਰੁੱਤੇ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਦਾ ਦਰਦ, ਰਾਜੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਡਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ, ਹੁਕਮਾ, 'ਦ ਬਿੱਗ

ਸਟੋਰੀ ਟੈਲਰ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹੋ!, ਅੰਦਾਜ਼ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ... ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਿਆਂ, ਪਿੰਡ

ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਆਖਰੀ ਬੱਸ, ਮੇਰੇ ਪੇਂਡੂ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਣ ਜਾਣਾ, ਕੁੱਤੇ ਝੱਗੀ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਾਇਆ-ਝੱਗੀ ਆਦਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਬਾਠ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਗੀ ਕੁਦਰਤੀ ਕਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ ਵੱਲ ਵੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

'ਜੋਬਨ ਰੁੱਤੇ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਦਾ ਦਰਦ' ਇਕ ਦੁਖਾਂਤਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਗਮਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਕਮਾ 'ਦ ਬਿੱਗ ਸਟੋਰੀ ਟੈਲਰ, ਮੇਰੇ ਪੇਂਡੂ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਣ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਪਾਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਅਸੀਂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਚ ਗਏ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਤੋਂ ਨਾ ਬਚ ਸਕੀਏ

ਪਿਛਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਅਜ਼-ਜ਼ਾਵਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਟਵਿਕਸ ਕੈਫੇ ਵੱਲ ਚਲ ਪਈ, ਜੋ ਫ਼ੀਲਡਸਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ‘ਯੁੱਧਬੰਦੀ’ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਦਸ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਮੇਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ

ਸਾਰਾ ਅਵਾਦ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਦਮ ਹੋਣਾ ਸੀ।
ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੈਫੇ ਕੋਲ ਲਗਭਗ ਪਹੁੰਚਣ ਹੀ ਵਾਲੇ ਸਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ-ਧਮਕੀ ਦੀ ਗਤਗਤਾਹਟ। ਇਕ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਡਰੋਨ ਨੇ ਟਵਿਕਸ ਕੈਫੇ ਦੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ - ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਾਂਗੀ।
ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤੰਬੂ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਕਲੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲੀ, ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਘਬਰਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਸਿਗਨਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਸਕੇ।
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਯੁੱਧਬੰਦੀ’ ਹੈ? ਡਰ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੁੱਧ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਧਮਕੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਡਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਪਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਫਲਸਤੀਨੀ ਕੁੜੀ ਸਾਰਾ ਅਵਾਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ, ਲੇਖਿਕਾ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰਾ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਕਸਰ ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਯੁੱਧ ਦਰਮਿਆਨ ਲਚਕੀਲੇਪਣ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤਲਾਸ਼ਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹਨ-ਸੰਪਾਦਕ॥

ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਕਦੇ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਡਰੋਨ ਨੇ ਟਵਿਕਸ ਕੈਫੇ ‘ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਭਰ ਵਿਚ

ਸਾਰਾ ਅਵਾਦ

ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਇਕ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਬੰਬ ਨੇ ਚਾਰ ਬਾਲਗਾਂ - ਸੂਫੀਆਨ, ਸਮਰ, ਇਹਾਬ ਅਤੇ ਰੰਦਾ; ਅਤੇ ਸੱਤ ਬੱਚਿਆਂ, 10 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰਮ, ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਅਨਸ, 12

ਅਬੂ ਸ਼ਾਬਾਨ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ।

ਸਾਲ ਦੀ ਨੇਸਮਾ, 13 ਸਾਲ ਦੇ ਨਾਸਿਰ, 10 ਸਾਲ ਦੀ ਜੁਮਾਨਾ, ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ।
ਇਸੇ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ‘ਯੁੱਧਬੰਦੀ’ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ, ਜਿਉਂ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਬੰਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਪੂਰੀ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਫੈਲ ਗਈ। ਧਮਕੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ ਤੋਂ ਭੈਭੀਤ ਲੋਕ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਖਾਣਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਵਾਹੋ-ਦਾਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵੱਲ ਦੌੜ ਪਏ।
ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਬੰਬਾਰੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਭੋਜਨ ‘ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ

ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਖਾਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਹੋਵੇਗਾ।
ਅਤੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ‘ਤੇ
ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ‘ਯੁੱਧਬੰਦੀ’ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਉਸਨੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 600 ਟਰੱਕ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣਗੇ। ਗਾਜ਼ਾ ਮੀਡੀਆ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 986 ਸਹਾਇਤਾ ਟਰੱਕ ਹੀ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਹਨ - ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਡਬਲਿਊਐਫਪੀ) ਨੇ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿਰਫ਼ 530 ਟਰੱਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਐਨਆਰਡਬਲਿਊਏ (ਊ) ਦੇ 6,000 ਟਰੱਕ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੱਲ੍ਹ, ਡਬਲਿਊਐਫ ਪੀ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਹਾਇਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਗਾਜ਼ਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ; ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਜੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਸਟ੍ਰੀਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਉਤਰੀ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਨੀਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ।
ਮਿਸਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਰਾਫਾਹ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨਾ - ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸਾਡਾ ਇਕਲੌਤਾ ਲਾਘਾ ਹੈ - ਬੰਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਮੁੜ ਕਦੋਂ ਖੁੱਲੇਗਾ; ਕਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਕਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਣਗੇ; ਕਦੋਂ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਵਿੱਛੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਣਗੇ; ਕਦੋਂ ਗਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ - ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਏਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ - ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਣਗੇ।
ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਲਈ ਇਹ ‘ਯੁੱਧਬੰਦੀ’ ਬਸ ਇਕ ਸਵਿਚ ਵਾਂਗ ਹੈ - ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਚਾਲੂ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਵਿਆਪਕ ਬੰਬਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪਰਤ ਆਏ, ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ‘ਯੁੱਧਬੰਦੀ’ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ 45 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਘਰ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਦੇਖਣਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਰੂਹ ਕੰਬ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਬਿਨਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਪਕ ਕਤਲੇਆਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਇਹ ਯੁੱਧਬੰਦੀ ਅਨੰਤ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਠਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਕ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਕਾਤਲ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਦੇ ਰਹਿਮ ‘ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਜੀਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਕੜੇ ਬਣੇ ਰਹਾਂਗੇ। 25 ਅਕਤੂਬਰ 2025 (ਅਲ ਜਜ਼ੀਰਾ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ‘ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਆਖਰੀ ਬੱਸ’ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਡਾ. ਬਾਠ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ (ਕਲਪਨਾ) ‘ਤੇ ਸੋਨੇ (ਯਥਾਰਥ) ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਤ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਬੱਸ ਚਾਲਕਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਡਰਾਇਵਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੀ ਦਾ ਐਨਕ ਨੂੰ ‘ਸੀਸਾ’ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਬੁੱਢੀ ਦੇ ਸੀਸੇ ਸੰਬੰਧੀ ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਦੇ ਖਿਆਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
‘ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ’ ਵਿਚਲੇ ਬਹੁਤੇ ਲੇਖ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ, ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਵਾਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਕਈ ਲੇਖ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਾਠਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਸ ਲਈ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਨੀਰਸ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਕਤਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਡਾ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹਨ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੋ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਸੰਦ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
‘ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ’ ਦੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਹਨ - ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ (ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ), ਗੱਲ ਐਥੇ ਈ... ਨਹੀਂ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ!, ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਲਾ ਲਿਫਾਫ਼ਾ (ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਉਣਾ), ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ (ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਬਾ), ਜ਼ਰਾ ਸੰਭਲ ਕੇ ਬਈ (ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਹੋਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ), ਮੇਰੇ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰੇ ਦਿਨ...(ਪਰਦੇਸ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ), ਚਿੱਤ ਚੇਤਿਆਂ ‘ਚ ਵੱਸਿਆ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ (ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਨੁਹਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਰੁਚੀ), ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੋਹੜ ਅਤੇ ਘੱਚਾ ਬੂੜਾ (ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੱਥ ਸੰਬੰਧੀ), ਅੰਨੀ ਕੁਕੜੀ ਖਸ-ਖਸ ਦਾ ਚੋਗਾ (ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ) ਆਦਿ। ਕਈ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਦਿਲ ਟੁੰਬਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਕੋ ਦਮ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ: ਕੁੱਤੇ-ਝੱਗੀ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਾਇਆ-ਝੱਗੀ, ਝੱਲ-ਵਲੱਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਅਤਬ ਜਵਾਈ ਜਿਹੇ ਜੰਗਲ ਖਾਧੇ ਜਿੰਦਰੇ, ਬੱਸ ਉਂਗਲੀ ਈ ਲੱਗ ਗਈ ਐਵੇਂ ਆਦਿ।

ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਭਾਵ ਉਸਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਸ਼ੈਲੀ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਚਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਵਧੀਆ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਵੀ ਮਾੜੀ ਸ਼ੈਲੀ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਡਾ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ: ‘ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਜੀਭ ਅਤੇ ਉਂਗਲੀ’ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦੋ ਐਸੇ ਅੰਗ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਫਿਸਲਦੇ ਅਤੇ ਲੱਗਦੇ-ਲੱਗਦੇ ਈ ਰਹਿੰਦੇ ਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫਿਸਲਣ/ਲੱਗਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ’ (ਬੱਸ ਉਂਗਲੀ ਈ ਲੱਗ ਗਈ ਐਵੇਂ); ‘ਸਵਾਸ, ਆਸ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਦਿਖਦੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਰੋਏ ਅਤੇ ਚਲਦੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ’ (ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਣ ਜਾਣਾ); ‘ਉਹਨੂੰ ਭੋਂਕਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਖੌਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਇੰਜ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਿਆਲੂ ਰੁੱਤ ਦੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਕਣਕਾਂ ਅਤੇ ਕਮਾਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੇ, ਤਿੱਤਰ ਜਾਂ ਬਟੇਰੇ ਫੜਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ’ (ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ); ‘ਪਕੌੜੇ ਨੂੰ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਹੀ ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬਿਉਂ ਅਤੇ ਸੱਜਿਉਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਸਫੇਦ ਮਖਮਲੀ ਦਾਹੜੀ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਢਿੱਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚ

ਕੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਕੱਢੇ। ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਫੁਰਰ-ਫੁਰਰ ਕਰਦਾ ਘੱਟ ਭਰਿਆ’ (ਮੇਰੇ ਪੇਂਡੂ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ) ਆਦਿ।
ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਕਲਾ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖੂਬੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਗੁੱਝਾ ਹਾਸ-ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਵਰਣਨ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ‘ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਫੁੱਫੜ ਨੇ ਪਰੌਠੇ ਅਤੇ ਭੁਰਜੀ ਬੰਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫੁਰਰ-ਫੁਰਰ ਕਰ ਕੇ ਲੱਤ ਜਿੱਡਾ ਲੱਸੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਵੀ ਇੱਕੋ ਸਾਹੇ ਚਾੜ੍ਹ ਲਿਆ। ਫੇਰ ਲੰਬਾ ਸਾਰਾ ਅਤੇ ‘ਗਿੱਲਾ ਡਕਾਰ’ ਮਾਰ ਕੇ ਕੜਾਹ ਵਾਲੇ ਛੰਨੇ ‘ਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ... ਅਤੇ ‘ਕੜਾਹ ਸਵੀਟ ਡਿਸ਼’ ਵੀ ਬੰਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਚਮਚਾ ਬਾਲ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਕੜਾਹ ਵਾਲੇ ਛੰਨੇ ਨੂੰ ਮਾਂਜਣ ਵਾਂਗ ਚਮਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਬੋਹੀ ‘ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਦਾਲ’ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ‘ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ’ ਜਦ ਹਰਦੇਵ, ਫੁੱਫੜ ਨੂੰ ਚਾਹ ਫੜਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ... ਫੁੱਫੜ ਬਰਸਾਤੀ ਡੱਡੂ ਅਤੇ ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਖੌਰ ਪਾਉਣ ਵਾਂਗ ਬਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਘੁਰਾਤੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੇਸੀ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਭੁਰਜੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੇ ਕੜਾਹ ਦੀ ਦੇਗ ਦੀ ਘੁਕੀ ਨੇ ... ਅੱਜ ਅਤਬ ਫੁੱਤੜ ਢਾਹ ਲਿਆ ਸੀ।’ (ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ ਬਾਣੇ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ)।
ਲੇਖਕ ਦੀ ਵਿਅੰਗਕਲਾ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ - ‘ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ। ਇਹ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਬੋਝੀ ਆ। ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ?’

(ਚਿੱਤ ਚੇਤਿਆਂ ‘ਚ ਵੱਸਿਆ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ)। ‘ਇਹ ਦੋ ਨੈਣ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕ, ਕਾਗਾ ਕਰੰਗ ਢੰਢੇਲਿਆ... ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ‘ਤੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਹੈ।
ਪੁਸਤਕਤ ਪੁਸਤਕਤ ਭਾਵੇਂ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚੋਂ ਝਲਕਦੀ ਕਾਵਿਕਤਾ ਵੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਅਤੇ ਮਾਣਨਯੋਗ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ‘ਸਿਰਫ ਕੰਧ-ਟੰਗੀ, ਹਾਰ ਪਾਈ ਮੁਰਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਮੈਂ/ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੂੜਾਂ-ਲੱਦੇ ਹਾਰਾਂ ‘ਚ/ ਬਸ ਚੇਤਿਆਂ ‘ਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ/ ਜਦ ਤੱਕ ... ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ... ਆਪਾਂ ਦੇਬਾਰਾ...।’ (ਪੰਨਾ 49)
‘ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਲਾ ਲਿਫਾਫ਼ਾ’ ਲੇਖ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪੀ ਕਾਵਿਕਤਾ ਵੀ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਹੈ: ਕੱਲ੍ਹ, ਝੱਖੜ ਐਸੇ ਝੁੱਲ ਗਏ/ ਕੋਈ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਾਹ।
ਅੱਜ, ਉੱਠ ਸਵੇਰੇ ਦੇਖਿਆ/ ਪਈ ਵਗੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਵਾਸ।
ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ/ਹੱਥੀਂ ਲਾਏ ਜਿੰਦਰੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ/ਬੂਹਿਆਂ ਦੀ ‘ਸਰਦਲ’ ਛੋਹਣ ਲਈ/ ਉਮਰ ਭਰ ਤਰਸਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਪੰਨਾ (176)
ਐਵਿਸ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 232 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛਪਾਈ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ: ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ

ਧਰਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਹਾ-ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਢੰਗ ਅਪਨਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਮੁੱਖ ਸੀ। ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਔਖਾ ਸੀ। ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰਕ, ਆਤਮਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਧਰਮ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਆਮ ਮਨੁੱਖ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨੁਆਈ ਸੀ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਿੰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ

ਡਾ. ਸਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਿਡਨੀ
akaalpurkh.7@gmail.com

ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਅੱਖਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੋਹਕ, ਸਰਸ ਤੇ ਸਰਲ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਧਰਮ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਤਿ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਧਰਮ ਜਗਤ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਸੰਪੂਰਨ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ। ਆਪਣਾ ਰੂਹਾਨੀ ਫਲਸਫ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕਾਵਿਅਤਮਕ ਰੂਪ ਵਰਤਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ, ਸੁਰਤਿ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੋਤਕ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਉਚਾਰੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਤਰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਆਈ ਬਣਦੇ ਗਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਖਾ ਵਿਚ ਭਿਜਣ ਤੇ ਸਿੱਝਣ ਜਿਹੀ ਪਰਤੀਤਿ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੇਰੀ॥
ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਹੋਵੈ ਧਰਮ ਗਤਿ ਮੇਰੀ॥
ਜਲਨਿ ਬੁਝੀ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ ਮਨੁਆ
ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨੁ ਪਾਏ ਜੀਉ॥1॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 103)
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਬਾਣੀ ਮਾਤਰ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਅਣਗਿਣਤ ਤਪਦੇ ਹੋਏ ਮਨ ਸੀਤਲ ਹੋ ਗਏ, ਭਟਕਦੇ ਹੋਏ ਤਨ ਬਿਸਮ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੋਤਕ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਸੱਜਣ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੋਟ, ਪਾਪ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਮਰੂਪ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਪਈ। ਕੋਛਾ ਰਾਖਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸ ਰਹੀ ਨਿਰਦੈਤਾ ਮੋਮ ਬਣ ਕੇ ਪਿਘਲ ਗਈ। ਇਹ ਕੋਤਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਲ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਰੇ ਸ਼ਬਦ, ਕੋਰਾ ਗਿਆਨ ਅੰਦਰ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਗਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਵਿਚ ਸੱਚ ਨੂੰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਜੀਵਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜੀਵਤ

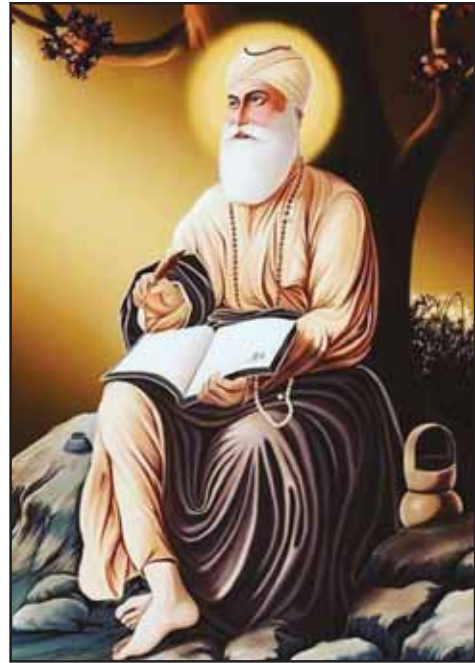
ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਜ ਕੇ 'ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ' ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੇਵਤਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਮੌਤ ਤੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਸਾਗਰ ਮੰਥਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਕੋਤਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਪੁਨਰ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਅਲੌਕਿਕ ਤਾਕਤ ਬਣ ਗਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਬੂੰਦ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਸੀਪ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੋਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੀਵ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਅਨਮੋਲ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਪੀ ਤੇ ਵਰਣਮਾਲਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਰਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ। ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਅਣਗਿਣਤ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸੱਚ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਤਾਕਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਖਤਰਾ ਨੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਪੰਚ ਸੰਘਾਰੈ॥
ਆਪਿ ਤਰੈ ਸਗਲੇ ਕੁਲ ਤਾਰੈ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 230)
ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ, ਤਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ 'ਚ ਕਰ ਕੇ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਲਿਪਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਰਾਂ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਜਪ, ਤਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਤੀ, ਸਤੀ, ਹਠੀ, ਧਰਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਭਰ ਸਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਡੋਲ ਗਏ। ਦੇਵਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਇੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਕਾਮ ਵੱਸ ਹੋ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕ੍ਰੋਧ ਵੱਸ ਆਏ ਮਹਾ ਗਿਆਨੀ ਰਾਵਣ ਕੋਲੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ ਦਾ ਰਾਜ ਤੇ ਵੱਡਾ ਕੁਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਖਤਰਾ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਹਾਬਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮਾਇਆ ਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਇਆ "ਪੰਜੇ ਬਧੇ ਮਹਾਬਲੀ ਕਰਿ ਸਚਾ ਢੇਆ॥" ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਅੰਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੰਗੁਣ ਆਪ ਹੀ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪਛਤਾਵੇ ਦਾ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ "ਹਮ ਅਵਗੁਣਿ ਭਰੇ ਏਕੁ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਛਾਡਿ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਖਾਈ॥" ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਦੱਸਦੀ ਹੈ "ਇਕੁ ਉਤਮੁ ਪੰਥੁ ਸੁਨਿਓ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਤਿਹ ਮਿਲੰਤ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ॥" ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ "ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਜਿਤੁ ਪੀਤੈ ਤਿਖ ਜਾਇ॥"

ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਨਾਦ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗੀਤ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਇੱਕ

ਅਨਮੋਲ ਤੱਤ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੂਪਵਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਲ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ, ਪਵਨ ਦੇ ਵੇਗ ਦਾ, ਵਨਸਪਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਨਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਜੀਵ ਅੰਦਰ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇੱਕ ਸਵਾਸ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾਦ ਹੈ, ਸੁਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਗੀਤ, ਨਾਦ ਟਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਾਦ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ, ਚੋਟ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨਾਹਦ ਨਾਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਿਨਾਮ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉਤਰਦਿਆਂ

ਹੀ ਆਸ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਆਨੰਦ ਦੀ ਧੁਨ ਵੱਜਣੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧੁਨ ਦੇ ਕੰਪਨ ਨਾਲ ਸੋਗ, ਸੰਤਾਪ, ਦੁੱਖ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਪ ਹੀ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁਨ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਜਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਨਹਦ ਸਬਦਿ ਸੁਹਾਵਣੇ ਪਾਈਐ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰਿ॥
ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਪਾਈਐ ਤਹ ਹਉਮੈ ਹੋਇ ਬਿਨਾਸੁ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 20)
ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨਾਹਦ ਨਾਦ ਹੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਭਾਵਨਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਰਾਂ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਭਾਵਨਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਜਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੀਨ ਵਾਂਗੂੰ ਵਜਾਏ। ਬੀਣਾ ਸਬਦ ਵਜਾਵੇ ਜੋਗੀ ਦਰਸਨਿ ਰੂਪਿ ਅਪਾਰਾ॥
ਸਬਦਿ ਅਨਾਹਦਿ ਸੋ ਸਹੁ ਰਾਤਾ ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਵਿਚਾਰਾ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 351)
ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਾਦ ਯੰਤਰ, ਸਾਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਰੇ ਦਿੱਤੇ। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸੁਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹਰ ਅੱਖਰ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾ ਸਾਜ਼ ਦੇ ਹੀ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਰਮਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਰਸ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ

ਹਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਿਨਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ "ਕਬ ਕੋ ਭਾਲੈ ਘੁੰਘਰੂ ਤਾਲਾ ਕਬ ਕੋ ਬਜਾਵੈ ਰਬਾਬ॥ ਆਵਤ ਜਾਤ ਬਾਰ ਖਿਨੁ ਲਾਗੈ ਹਉ ਤਬ ਲਗੁ ਸਮਾਰਉ ਨਾਮੁ॥"

ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਸਾਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਰਬਾਬੁ ਪਖਾਵਜ ਤਾਲ ਘੁੰਘਰੂ ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਵਜਾਵੈ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 381)

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨਾਹਦ ਨਾਦ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੋਹ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚ, ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਵੀ ਜਨਕ ਹੈ। ਮਨ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਵਨ ਅੰਤਰ ਅਵਸਥਾ ਸਿਰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਅੰਦਰ ਸਹਿਜ, ਸੰਜਮ, ਸੰਤੋਖ, ਦਇਆ, ਸੇਵਾ ਜਿਹੇ ਗੁਣ ਵੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਜੋ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅੰਤਰ ਚੇਤਨਾ ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚੁਆਇਆ॥
ਦਸਵੈ ਦੁਆਰਿ ਪ੍ਰਗਟੁ ਹੋਇ ਆਇਆ॥
ਤਹ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵਜਹਿ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ
ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈ ਹੋ ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 1069)

ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਤੇ ਕਥਨ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਾਦ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ ਵੱਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹਿਜ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ, ਸੋਗ-ਹਰਖ, ਮਾਨ-ਅਪਮਾਨ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਭਾਵ ਹੀ ਬੱਚਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਪੂਰਾ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੇਤਨ - ਅਵ ਚੇਤਨ ਮਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ "ਸਹਜੇ ਜਾਗੈ ਸਹਜੇ ਸੋਵੈ॥" ਸਹਿਜ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਪੱਕੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ, ਸਿਮਰਨ, ਸੇਵਾ ਹੀ ਗੁਰੂ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਿੰਤਨ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬਰਖਾ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਦਾ ਵਰਸਦਾ ਬੁਝਨਿ ਬੁਝਣਹਾਰ॥
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 1281)
ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਹੇਜ ਲੈਣਾ ਤੇ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਨ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਹੈ ਇੱਕ ਹੀ ਦਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਖਤ ਵਰਜਿਆ "ਜੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਹੁ ਮੰਗੀਐ ਤਾ ਲਾਜ ਮਰਾਈਐ॥" ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਹੈ, ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋਤ ਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਭਰਮ ਕਿਉਂ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਡਭਾਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੇ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ, ਕੰਮ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ, ਕੋਈ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਆਫਿਸ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਆਏ ਸਨ, ਬੜੇ ਭਲੇਮਾਣਸ ਲੋਕ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰੇਨ ਹੈਮਰਿਜ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਇਸ

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋਵੇਂ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ ਤੇ ਇਕੱਲੀ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਦਿੱਲੀ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਥੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਯਾਦ ਰਹਿਣੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣੀ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬੜੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਸੀ।
ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਈ ਸੌ ਚਿੰਪਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ।

ਦਿਮਾਗੀ ਚਿੱਪ

ਸਮਝ ਲਓ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਲੱਗ ਚਿੱਪ, ਭੁੱਖ ਦੱਸਣ ਦੀ ਅਲੱਗ ਤੇ ਪਿਆਸ ਦੀ ਅਲੱਗ। ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲੀ ਅਲੱਗ ਤੇ ਸੱਜਣਤਾਈ ਦੀ ਅਲੱਗ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਅਲੱਗ ਤੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਅਲੱਗ, ਚੋਰੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਅਲੱਗ ਤੇ ਦਾਨ ਦੀ ਅਲੱਗ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਅਲੱਗ ਤੇ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਦੀ ਅਲੱਗ। ਭਾਵ ਕੋਈ ਵੀ 'ਕੰਟਰੋਲ ਚਿੱਪ' ਕਦੇ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਚਿੱਪ ਬੋਤੀ ਘੱਟ ਕੰਟਰੋਲ (mode) ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਉਹਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜੀਹਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਚਿੱਪ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ ਉਹਦੀ ਅਕਸਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਚਿੱਪ ਬੋਤੀ ਮਾਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੀਹਦੀ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੀ ਨਫਰਤ ਵਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਚੋਰੀ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ, ਸ਼ਰਾਫਤ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ ਉੱਤੇ ਅਕਸਰ ਭਾਰੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਹਓਮੋ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ, ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ।
ਸਾਡੇ ਭਾਪਾ ਜੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁਢੇਪੇ ਤੱਕ, ਘਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਜੀਅ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। 6 ਫੁੱਟ 2 ਇੰਚ ਕੱਦ, ਜੁੱਸਾ ਪੂਰਾ ਤਕੜਾ, ਬਾਂਹ ਦੀ ਪਕੜ ਬੇਇੱਤਾਹ ਮਜ਼ਬੂਤ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ

ਵੀਂ ਮਸਲੇ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਝਵਾਨ ਸਲਾਹ, ਦੇਣ ਦੇ ਬੜੇ expert ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਡਾਂਗ ਸੋਟਾ, ਹੂਰਾ ਮੁੱਕੀ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।
ਪਰ ਭਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਤੋਂ dimentia ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ, ਦੋਹਰੇ-ਦੋਹਰੀਆਂ, ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ, ਭਾਣਜੇ, ਭਤੀਜੇ ਲੱਗਪਗ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ। ਬੱਸ ਬੀਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਲੱਗਭਗ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਯਾਦ। ਕਦੇ ਕਦੇ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਮਾਤੀ ਮੋਟੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਵੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਪਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼, ਲੱਗਪਗ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਉਥੇ 'ਗਾਹਲਾਂ' ਤੇ ਘਸੁੰਨ ਮੁੱਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਹੁਬਹੂ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗਾਹਲਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੋ, ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੱਢਦੇ।
ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਗਾਹਲਾਂ' ਤੇ ਘਸੁੰਨਾਂ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਇਮ ਹੈ ਤੇ ਓਹਦੇ ਵਿਚ, ਕੁਝ ਕੁ, ਕਿਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ unused ਉਵੇਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਰਹਿ

ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਗਾਹਲਾਂ ਅੱਜਕੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਚਿੱਪਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਇਕੱਲੀ ਇਹੋ 'ਚਿੱਪ' ਹਾਲੇ ਵੀ ਏਨੀ Good Working ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਗਾਹਲਾਂ ਦਾ ਸਟਾਈਲ, ਠਹਿਰਾਓ, ਵਿਆਕਰਣ, ਲਿੰਗ ਪੁਲਿੰਗ, ਹਰ ਲਫਜ਼, ਹਰ ਵਾਕ, ਏਡਾ ਸਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਚਿੱਪ ਨਾਲ controlled ਚਪੇਤ ਜਾਂ ਘਸੁੰਨ ਵੀ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਦੇਖ ਕੇ ਬੰਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਸ ਅਜ਼ੀਮ ਖੇਡ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਹ ਕਿ ਚਪੇਤ ਦਾ ਵਾਰ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਚਿੱਪ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀ।

ਦੂਜੀ ਵਧੀਆ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਚਿੱਪ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿੱਠੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ। ਘਿਓ ਸ਼ੱਕਰ, ਖੀਰ, ਕਤਾਹ, ਸ਼ੱਕਰ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ। ਇਹ 'ਚਿੱਪ' ਵੀ ਹਾਲੇ ਬੜੇ ਕਮਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੋ ਭਾਈ ਸੱਜਣੋ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਿਆ ਕਰੀਏ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ, ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਇੱਕ ਤਾਂ 'ਹਉਮੈ' ਦੀ ਚਿੱਪ ਬਿਲਕੁਲ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦੇਵੋ, ਬਾਕੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨੀ, ਚੋਰੀ, ਹੋਰਾ-ਫੋਰੀ, ਠੱਗੀ, ਨਫਰਤ ਵਰਗੀਆਂ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੱਪਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਓ। ਕੇਵਲ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ, ਨਿਮਰਤਾ, ਹਿੰਮਤ, ਮਿਹਨਤ, ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ, ਕੌਮੀ ਪਿਆਰ, ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੱਪਾਂ ਹੀ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਰੱਖਿਓ।

ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਓਕ ਕਰੀਕ)

ੴ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ੴ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

556ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ
ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਰਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ; 7 ਨਵੰਬਰ, ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ, 9 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ

—ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ—

ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Ph. 414-764-7454

Web Site: sikhtempleofwisconsin.com

ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਜਾਦੂ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ

ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ 'ਚ ਸਵਰਗੀ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ-ਜੁਲਦੀਆਂ ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਪਰ ਰਫੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਾਇਕ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ। ਰਫੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਇਕ ਸ਼ੋਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ 'ਏਕ ਸ਼ਾਮ ਰਫੀ ਕੇ ਨਾਮ', ਇਸ ਸ਼ੋਅ 'ਚ 'ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ' ਸ਼ੋਕੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾ ਉਸ਼ਾ ਖੰਨਾ ਨੇ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਲਮ 'ਤਜਰਬਾ' ਦੇ ਇਕ ਗੀਤ 'ਚ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ 'ਏਕ ਨਹੀਂ ਦੋ ਨਹੀਂ ਹਮ ਹੈਂ ਪਾਂਚ ..' ਇਸ ਗੀਤ 'ਚ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਸਹਿ ਗਾਇਕ ਸੁਰੇਸ਼ ਵਾਡਕਰ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਹੇਮ ਲਤਾ ਤੇ ਉਸ਼ਾ ਖੰਨਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੀਤ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਲਕਸ਼ਮੀ

ਕਾਂਤ-ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਨੇ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਨਮੋਹਨ ਦੇਸਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਰਫੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਮੂਰੀਦ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੀਤ ਗਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਫਿਲਮ 'ਕੁਲੀ' ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤ-ਪਿਆਰੇਲਾਲ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਨ ਤੇ ਬੜੇਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਟੈਸਟ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਫਿਲਮ 'ਕੁਲੀ' 'ਚ। 'ਕੁਲੀ' ਫਿਲਮ ਸੁਪਰਹਿੱਟ

ਹੋਈ ਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਮੋਹਨ ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਜਦ ਫਿਲਮ 'ਮਰਦ' ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਾਇਕ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਹੀ ਸਨ। 'ਮਰਦ' ਦੇ ਗਾਣੇ ਵੀ ਸੁਪਰ ਡੁਪਰ ਹਿੱਟ ਸਨ। 'ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਬੇਤਾਬ' ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਬੀਰ ਕੁਮਾਰ, ਲਕਸ਼ਮੀ-ਪਿਆਰੇ ਰੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਾਇਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਦੀਆਂ ਸੰਸਕਾਰੀ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੂਪ

ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਸੰਸਕਾਰੀ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਕਾਰੀ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਅ-ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ਰਮ-ਓ-ਹਿਆ ਨਾਲ ਭਰੀ ਦਿਸਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਜਦੋਂ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. 'ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਇਕਦਮ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਟੀ.ਵੀ. ਦੀਆਂ ਇਹ ਸੰਸਕਾਰੀ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. 'ਤੇ ਇੰਝ-ਇੰਝ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹਉਂਕੇ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਿਨਾ ਖਾਨ

ਟੀ.ਵੀ. ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀ-ਸਾਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅਡਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ

ਹਿਨਾ ਖਾਨ

ਨੀਆ ਸ਼ਰਮਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਂਅ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹਿਨਾ ਖਾਨ ਦਾ ਹੈ। ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਯੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਆ ਕਹਿਲਾਤਾ' ਹੈਂ ਜ਼ਰੀਏ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹਿਨਾ ਖਾਨ ਨੇ ਸੰਸਕਾਰੀ ਨੂੰਹ ਅਕਸਰ ਬਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਗਲੈਮਰਸ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਿਨਾ ਖਾਨ ਜਦੋਂ 'ਡੈਮੋਜ਼ਡ' ਅਤੇ 'ਹੈਕਡ' ਵਰਗੇ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਇੰਟੀਮੇਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨੀਆ ਸ਼ਰਮਾ

ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਹਸੀਨਾ ਨੀਆ ਸ਼ਰਮਾ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ 'ਏਕ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਮੇਂ ਮੇਰੀ ਬਹਿਨਾ ਹੈ' ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸਾਧਾਰਨ ਦਿਖ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਕੇ ਘਰ-

ਘਰ 'ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ। ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਜਮਾਈ ਰਾਜਾ' ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰਮੀਲੀ ਜਿਹੀ ਦਿਸਣ ਵਾਲੀ ਰੌਂਦੀ-ਬਿਲਖਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਨੀਆ ਸ਼ਰਮਾ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. 'ਤੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗ ਹੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਟਵਿਸਟੇਡ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਇੰਟੀਮੇਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਜਿਹੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਦਰਸ਼ਕ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।

ਸ਼ਵੇਤਾ ਤਿਵਾੜੀ

ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਵੇਤਾ ਤਿਵਾੜੀ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਕਸੋਟੀ ਜਿੰਦਗੀ ਕੀ'

ਸ਼ਵੇਤਾ ਤਿਵਾੜੀ

ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਹਮ ਤੁਮ ਔਰ ਵੇ' ਵਿਚ ਇਰਾਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਰੂਪ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਸ਼ਵੇਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਟੋਰੀਆਂ ਸਨ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 8 ਨਵੰਬਰ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-715

ਬੀਬੀਏ ਕੁੜੀਏ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆ, ਤੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਚਾਅ। ਜਾਹ! ਚੁੱਕ ਸਾਈਕਲ ਮੁਰੱਬੇ ਗੋੜਾ ਲਾ, ਫਿਰ ਗੋਂਗਲੂ ਮੂਲੀਆਂ ਪੁੱਟ ਖੇਤੋਂ ਲਿਆ। ਬੜੀ ਮੁਫੀਦ ਹੈ ਸਿਆਲੂ ਸਬਜ਼ੀ ਭਾਜੀ, ਖੂਨ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਚਿੱਤ ਰੱਖਦੀ ਰਾਜੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-713

ਹੈਂ ਤੁਰੀਓ ਮੇਰੀ ਮਾਂ। ਜੋ ਵੀ ਆਖੋਂ ਸੇ ਕਰਾਂ, ਜਿੱਧਰ ਕਹੇਂ ਤੁਰ ਜਾਂ। ਮਾਪੇ ਭਾਈਆਂ ਤੁੱਲ ਨਾ, ਕਰੋੜ ਹਜ਼ਾਰ ਲੱਖਾਂ। ਮਾਪਿਆਂ ਬਾਝ ਅਨਾਥ ਜਿਉਂ ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਝੋਂ ਪੱਤ। ਝੱਖੜ ਝਾਂਜੇ ਨੂਰੀਆਂ, ਰਹਿਣ ਨਾ ਦੇਵਣ ਸੱਤ। ਸਾਰ ਨਾ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ, ਸ਼ਰੀਕ ਅਤਾਵਣ ਲੱਤ। ਰੱਬਾ! ਮਾਪੇ ਜੇ ਲੈ ਜਾਵਣੇ, ਬਾਲ ਵੀ ਨਾਲੇ ਘੱਤ। 'ਨਾਕਾਮ' ਜੱਗ 'ਤੇ ਵਿਕਦੇ ਨਾ ਬਾਲ ਹੱਟ-ਹੱਟ। -ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'

ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਵੱਡੇ ਵੀਰੇ, ਜੋ ਹੱਥੀਂ ਨੇ ਛਾਵਾਂ ਕਰਦੇ, ਬਾਪ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਦੂਜੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਵਾਂਗ ਰੁੱਖਾਂ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ। ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ 'ਚ ਹੋਣ ਸਹਾਈ, ਸੰਗ ਮੁਸੀਬਤ ਨੇ ਖੜ੍ਹਦੇ, ਮਰੇ ਮਿਰਜਾ ਬਾਝ ਭਰਾਵਾਂ, ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਕਿੱਸੇ ਪੜ੍ਹਦੇ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਤੁਰ ਗਏ ਕੰਮ 'ਤੇ ਕੱਲੇ ਰਹਿਗੇ ਮਸੂਮ ਨਿਆਣੇ। ਛੋਟਾ ਬੁਸ-ਬੁਸ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪਛਾਣੇ। ਉਹਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਵਣ ਲੱਗਿਆ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕਰ ਵਾਂਗ ਸਿਆਣੇ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਫੋਨ: +1 403-439-2008

ਵੱਡਾ ਆਖੇ ਛੋਟਾ, ਐਵੇਂ ਨਾ ਤੂੰ ਦਿਲ ਢਾਹ। ਕਰ ਓਹੀ ਜੋ ਲੋਚਦੇ, ਜੋ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਖਾਹ। ਮਾਪੇ ਟੁਰ ਗਏ ਕੀ ਕਰਾਂ! ਹੋਈ ਬੇ-ਪਰਵਾਹ। ਲੋੜ ਤੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਾਂ, ਲਾਵਾਂਗਾ ਪੂਰੀ ਵਾਹ। ਛੋਟਾ ਆਖੇ ਵੀਰਿਆ, ਹੈ ਤੇਰੀ ਈ ਮੈਨੂੰ ਛਾਂ। ਬਾਪ ਮੇਰਾ ਵੀ ਆਪ,

ਬਚਪਨ, ਬੇਪਰਵਾਹ, ਸਮੱਸਿਆ ਰਹਿਤ ਅਨਜਾਣ, ਅਭੋਲ, ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਅਤੀ ਕਰੇ, ਜੋ ਵੀ ਮੰਗੇ ਮਾਪੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਲਾਡ, ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਘਰ 'ਚ ਤਾਂ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਨੀ ਹਮਉਮਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਗਰੀਬ ਨਿਸਬਤ ਅਮੀਰ ਵਧ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੇ ਸਾਧਨ ਉਸ ਕੋਲ ਵੱਡਾ ਛੋਟੇ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਫੜ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਹਿਟਲਰ ਤੇ ਬਰਲਿਨ ਕੰਧ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਹੈਮਬਰਗ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਏਥੇ ਮੇਰਾ ਹਾਣੀ ਤੇ ਹਮ- ਜਮਾਤੀ ਮਾਮਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ 1978-2022 ਵਿਚ ਅੰਤਲੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਵਾਹ ਹੈਮਬਰਗ ਦੇ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਐਂਡਰੀਆ ਨਾਂ ਦੀ ਜਰਮਨ ਯੁਵਤੀ ਨਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡੇ ਹੈਮਬਰਗ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਿੰਕੂ ਐਂਡਰੀਆ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿੰਕੂ ਦੀ ਇਕੱਲ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਘਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਕਿਆਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਮਨਧੀਰ ਏਥੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਹਾਣੀ ਮਾਮੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਪਿੰਕੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਦੋਸਤ ਵੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖੰਨਾ-ਸੰਘੋਲ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਟਲਾ ਬਡਲਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਭੰਗੂ ਵਸਨੀਕ ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੱਸੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਟਲਾ ਬਡਲਾ ਮੇਰਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਤਾਂ ਜਰਮਨੀ ਵਾਲਾ ਹੈਮਬਰਗ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਥੋਂ ਵਾਲੇ ਮਨਧੀਰ ਉਰਫ ਪਿੰਕੂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਹੈਮਬਰਗ ਤਾਂ ਕੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਥਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪੂਰਬੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਏਨਾ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿੰਨਾ ਪਿੰਕੂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਐਂਡਰੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਏਸ

ਪਾਰ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਪਾਰ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ। ਇਸ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਥਾਂ ਪਰ ਥਾਂ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਵਾਤਾਂ ਸਨ, ਪਹਿਰੇ ਸਨ, ਸਰਚ ਲਾਈਟਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਤੋਪਾਂ ਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ। ਉਹ ਦਿਨ ਬੜੇ ਚੰਦਰੇ ਸਨ। ਪੱਛਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਲੋਕ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ ਤੇ 1961 ਵਿਚ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕਤ-ਦੁੱਕਤ ਜਾਂ ਕਾਫਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦਾ ਭਾਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੋਵੀਅਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਧ ਏਸ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੂਹ ਪੱਛਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬਰਲਿਨ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਲਫਗਾਂਗ ਸੀ। ਨਾਚ-ਗਾਣੇ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹਿਰ। ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਉਹ ਖੇਤ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਦੂਰ ਤਕ ਪਸਰੇ ਫਾਰਮ। ਵਲਫਗਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਖਸਮ-ਨਿਖੁੱਟੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬਰਲਿਨ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਭਾਗ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਭਵਨ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਤੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਦੇ। ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਘਰ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੜਕਾਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਗਿਣੀਆਂ-ਮਿਥੀਆਂ। ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਪੂਰਬੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਸੀ। ਪਰ ਵਲਫਗਾਂਗ ਪੂਰਬੀ ਭਵਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੂਰਬੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਅਸਦ ਔਲਾ ਖਾਂ ਸੀ। ਖੱਬੀ ਸੋਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ। ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੰਧ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗ ਵੀ ਤੱਕਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪੰਗਾ ਲੈਂਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਸਦ ਔਲਾ ਖਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੱਛਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ।

ਹਥਲੀ ਕਹਾਣੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਉਹ ਪੰਨਾ

ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਧਾਰਨਾ ਨੇ ਇਕੱਲੀ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਸਮੁੱਚੇ ਪੱਛਮੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਖੇਰ-ਖੇਰੂ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਖਲਨਾਇਕ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਤਸਦੀਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਅੰਤ ਇਸਦਾ ਸੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ।

ਇਹ ਕਥਾ ਜਿੰਨੀ ਰੋਚਕ ਹੈ ਓਨੀ ਹੀ ਕੌੜੀ

ਮਨਧੀਰ ਭੰਗੂ ਤੇ ਜ਼ਿਗਲਿੰਡੇ ਰੈਜੀਨਾ ਲੇਖਕ ਦੀ ਭੈਣ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ।

ਵੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਐਂਡਰੀਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਸੁੱਟ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਐਂਡਰੀਆ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰਿਆ? ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਐਂਡਰੀਆ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਘੜ-ਦੁਘੜ ਹਨੇਰੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁੱਬੀ ਸੁਲਤਾ ਸਕਾਂ। ਐਂਡਰੀਆ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਸਫਰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਹਮਸਫਰ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਂਡਰੀਆ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਵਾਕਫ਼ ਕਰਾਵਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਸਕੀਏ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਲਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਥਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਤਰ ਮਨਧੀਰ ਹੈ। ਸਵਰਨ ਮਾਮੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਨ ਦੀ ਜਰਮਨ ਸਹੇਲੀ ਐਂਡਰੀਆ ਦੇ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਭੰਗੂ ਪਰਿਵਾਰ

ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਤੇ ਐਂਡਰੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰ ਐਂਡਰੀਆ ਦੀ ਗੋਦ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸਵਰਨ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮਨਧੀਰ ਸੀ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਭੋਲਾ-ਭਾਲਾ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਵਾਲਾ। ਸੋਹਣਾ, ਮਨਮੋਹਣ। ਐਂਡਰੀਆ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹੀਓ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਹ ਹੈਮਬਰਗ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਐਂਡਰੀਆ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਸਵਰਨ ਕੋਲ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਆਦਿ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਮਨਧੀਰ ਨੂੰ ਜਰਮਨ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਯੂਰਪੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਹਿਣਾ-ਉੱਠਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ। ਜੇ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਮਨਧੀਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਨਧੀਰ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਐਂਡਰੀਆ ਨੇ ਉਸਦੇ ਦੂਜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਵਲੀ ਤੇ ਮੋਟੀ ਨੂੰ ਜਰਮਨੀ ਸੱਦਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਈ। ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਜੀ, ਉਹ ਤਿੰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਜ ਸਕਦੀ ਪਰ ਐਂਡਰੀਆ ਸਿਰਤੀ ਔਰਤ ਸੀ। ਉਹ ਛੋਟੀ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਮਨਧੀਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਲਤ ਪਾਸੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ ਜਰਮਨ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਐਂਡਰੀਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨੁਕਤਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਸੀ।

ਵਕੀਲ ਦੀ ਜਿਹਾਦ ਵਿਚ ਬੜਾ ਦਮ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਇਕ ਬੱਚਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੱਚੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚੋਂ ਵੇਖਿਆ ਐਂਡਰੀਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜਿਹਾਦ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਉਰਫ ਪਿੰਕੂ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਬੱਬ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਢਹਿ ਚੁੱਕੀ ਕੰਧ ਤੇ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ

ਇਹ ਅਖਾਣ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਕ ਅਨਾਰ ਤੇ ਸੌ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਖਾਣ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'ਯੱਕ ਅਨਾਰ ਬਾ ਸਦ ਬਿਮਾਰ'। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨਾਰ ਸੌ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੋਗ ਨੀਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਤੇ ਇਕ ਅਨਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰ ਦੱਸਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਨਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਬਿਮਾਰੀ ਹੀ ਦੱਸਣ ਜਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਨਾਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਲਗ ਅਲਗ ਤੇ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 94175-18384

ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਸਦੇ ਹਨ।

ਅਨਾਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਕੀਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜ ਵੀ ਜਦ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਭੋਗ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਵਾਕਿਫਕਾਰ ਉਸਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਬਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੱਸਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰਦਿਆਂ ਅੱਡੀ 'ਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਚੀਸ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਵਿਚ ਦਰਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਦਰਦ

ਇਕ ਬਿਮਾਰ ਸੌ ਅਨਾਰ

ਉਪਰ ਨੂੰ ਵਧਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਢਿੱਡ, ਛਾਤੀ ਤੇ ਮੋਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਿਰ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਲਾਜ ਵੀ। ਬਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ 'ਤੇ ਇਸ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੀ ਲੁਆਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੱਸਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਹੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਇਲਾਜ ਪਾਵੇ।

ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਡਾਕਟਰ ਫਸਿਆ ਫਸਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਘਰੋਂ ਇਹੀ ਧੰਦਾ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਰਤਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਹੱਸਣ ਖੇਡਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਲੋਕ ਉਸ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਭੋਗ ਨੂੰ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਘਰੇ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਆਉਂਦੇ। ਇਥੇ ਸਾਰੇ ਮੁਫਤੋਂ-ਮੁਫਤ ਦੁਆਈਆਂ ਪੁੱਛੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸਮ-ਖਾਸ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਆਈ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਬਸ ਹੱਸ ਛਡਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਹੱਸ ਛਡੇ ਤਾਂ ਉਹ ਛਿੱਬਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਛੱਤ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਥੋਂ ਟਿਭ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਸਾਇਦ ਤਾਂ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਬਹੁਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਐਲ ਪੀ ਤਵੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਵੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਅਨਾਰ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੱਸਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਕੋਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਵਾਕਿਫਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਣੇ-ਸੁਣਾਏ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਇਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਫਲਾਣੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਨੌ-ਬਰ-ਨੌ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, 'ਤੂੰ ਕੁਛ ਨਾ ਕਰ, ਸਭ ਕੁਛ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮੰਨ ਤੇ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਲ'। ਕਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਦੇਣਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਦੁਆਈ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਦੁਆਈ ਖਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਹਮਦਰਦ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਵੀ ਦੁਆਈ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ।

ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਿਆ ਮਰੀਜ਼ ਸੋਚਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕਰੇ ਕੀ। ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਮੰਨੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਵਾਕਿਫਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣੇ। ਸਿਆਣਾ ਮਰੀਜ਼ ਤਾਂ ਸਭ ਦੀ ਸੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਮਰੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲੰਮੇ ਭੇਣੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਗਾੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁੜ-ਘਿੜ ਕੇ ਉਸੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਫਿਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਥੋਂ ਤਕ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਿਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਹਾਏ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਠਣ-ਬਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਜਿਹੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਝੱਟ ਡਾਕਟਰ

ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਡਾਕਟਰ, ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਇਲਾਜ ਤਕ ਦੱਸਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਬੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਾ ਸ਼ਰੀਫ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੌ ਅਨਾਰ ਉਸ ਇਕ ਬਿਮਾਰ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਜੋਗਾ ਕਰ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣੀ ਤਾਂ ਕੀ, ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਆਉਂਦੀ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੁਛਣੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੱਸਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਦਾ। ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਨਵੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸਧਾਰਣ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਸੁਧਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਵਿਗਾੜ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੋਨੇ 'ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਬਹਿਸ਼ਤ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਏਨਾ ਹੀ ਸਬਕ ਸਿਖ ਲਈਏ ਕਿ ਅਨਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਨਾ ਬਣੀਏ ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨਾਰ ਨਾ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੋਹੜਾ ਬਹੁਤ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ: ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਜ਼ੀਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਕਹਾਣੀ ਸਮਰਪਣ, ਸੰਗੀਤ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਅਟੁੱਟ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਨ ਰਬਾਬੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਆਚਾਰੀਆ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਸਦੀਵੀ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਪਰ, ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ

ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ—ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਪਤਨੀ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨਾਲ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਉਦਾਸੀਆਂ (ਯਾਤਰਾਵਾਂ) ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਹੇ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਤਾਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ, ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਨੇ ਜਨ-ਜਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੂਝ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਲੋਕ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਸਨਮਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਪਣ, ਸੰਘਰਸ਼, ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਰੀਲਾ ਬਣਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ—ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ, ਅਤੇ ਸੰਗਤ—ਦੀ ਜੀਵੰਤ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ

ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਅਨੇ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ

ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੱਕ ਵੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਯਾਦਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਣਦੇਖੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਵਰਗੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਡੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਕਹਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰਪਣ, ਸਾਦਗੀ, ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਜ਼ੀਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਕਹਾਣੀ ਸਮਰਪਣ, ਸੰਗੀਤ, ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਪਰ, ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀ ਅਣਦੇਖੀ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਯਾਦਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਗੇ।

ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਮਰੀਕਾ...?

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਚੀਨ, ਭਾਰਤ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗਾ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਆਪਣੀ ਚਮਕ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਨ

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ

ਫੋਨ: 70098-07121

ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਥਿਰਤਾ ਕਿਵੇਂ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਦੀ ਬੈਲਟ ਐਂਡ ਰੋਡ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆ, ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਡਿਜੀਟਲ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਕਸ (ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਰੂਸ, ਭਾਰਤ, ਚੀਨ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ) ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਰਥਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮਿਆਦ (2025 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ) ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਆਰਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਂਟਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਤੁਕੇ ਫਰਮਾਨਾਂ

ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਟਰੰਪ ਨੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਟੈਰਿਫ਼ ਭਾਰੀ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰੀ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਧਮਕੀਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤਕ ਦਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਟਰੰਪ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕਮੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਪੈਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਮਾਸ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰੇ ਹਨ। ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਅਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਮੀਗ੍ਰੇਂਟਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 2025 ਵਰਗੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਵਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸੀਆਈਏ ਅਤੇ ਯੂਐਸਏਆਈਡ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ, ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵੰਡ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਲਾਤੀਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਚਿਲੀ, ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਅਤੇ ਕਿਊਬਾ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਪੈਟਰਨ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ 2022 ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੋਟਾਬਾਇਆ ਰਾਜਪਕਸੇ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੰਕਟ ਚੀਨ ਨਾਲ ਨੇਤਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 2024 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ

ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਡੀਪ ਸਟੇਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਨੇਤਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ 2025 ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਡੀਪ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਨੇਤਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਬੁੰਮਰੈਂਗ ਵਾਂਗ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਰੈਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿੰਗ ਪਲਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-

ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਚੋਣੀ ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਰੀਪਬਲਿਕਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਪੌਲੀਟੀਕਲ ਵਾਇਲੈਂਸ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਬੈਕਸਲਾਈਡਿੰਗ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਸਥਿਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਬੋਂਬਲਾਹਟ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪਤਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲਕੀਰ ਵੱਡੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਰਜਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਆਪਣੀ ਲਕੀਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਇਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੀਨ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਕਸ ਨੇ ਹੁਣ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਕਰੰਸੀ ਅਤੇ ਬਲਾਕਚੇਨ ਅਧਾਰਿਤ ਪੇਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਧਾਕ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰੀ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬੋਂਬਲਾਹਟ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਬੇਤੁਕੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨਾ ਬਦਲੀ, ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਚੋਣਾਵਨੀ ਹੈ ਕਿ ਬੋਂਬਲਾਹਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਈ ਜੀ! ਐੱਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਜੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਕੁਲਾਰ ਵੀਰ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਵਧੇ ਹੋ, ਕਦੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਲਵਾਈ। ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਠਕ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹ ਬਾਈ ਕਿੱਥੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਲੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਆਰਟੀਕਲ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜਿਆ ਕਰੋ! ਤੁਸੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸ ਹੋ, ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਬਾਈ ਜੀ! ਮੈਂ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਖੰਡ-ਖੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਐਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝ ਗਿਆ ਕਿ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਆਰਟੀਕਲ ਲਿਖਾਂਗਾ ਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਵਾਇਆ ਤੇ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਨੂੰ ਲੰਘੀ ਸੱਤ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਹੋ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ
ਫੋਨ : 916-273-2856

ਗਏ ਅਮੀਰਕਾ ਆਏ ਨੂੰ। ਸੱਤ ਅਕਤੂਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਤਰਦਾ ਹੋਇਆ ਛਿਪ ਗਰੀ ਮੈਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਚਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿੱਕਲੀ ਪਾਈ ਸੀ ਕਿ ਦੁਬਈ, ਮਸਕਟ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਉਡੀਕਣ ਵਾਲਾ ਅੱਜ ਫਲੋਰੀਡਾ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੰਗਤਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਲੋਰੀਡਾ ਤੋਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਹੁੰਦਾ ਮੈਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਰੀਨੋ ਨਿਵਾਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਤੁਰਿਆ। ਐਸੀ ਪਈ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਪਰ ਪੇਪਰਾਂ ਨੇ ਲੜ ਨਾ ਫੜਾਇਆ।

ਮੈਂ ਆਸ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬੁੱਝਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਐਸੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਕਿ ਬੰਜਰ ਮਾਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਦੀ ਚਾਦਰ ਵਿਛ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਆਪ ਜੱਜ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਆ ਗਿਆ।

ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਕਦੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ, ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੋਂਦਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ-ਬੰਦੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੋਹਣੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਇਆ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ, ਦੇਰ ਆਏ, ਦਰੁਸਤ ਆਏ। ਵਿਛੜੇ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਮਲੂਮ ਲੱਗੀ। ਮੇਰਾ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਹੜੀ ਅਠਾਰਾਂ ਦਿਵਾਲੀਆਂ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ ਲੰਘਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਖਿਲਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰਿਵਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਲਈ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਫਿਕਰ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਤਾਂ ਬਗੈਰ ਮਿਲਿਆਂ ਤੁਰ ਗਈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ, ਪਿਉ

ਆਲ੍ਹਣੇ ਨੂੰ ਪਰਤਿਆ ਪੰਛੀ ਪਰਦੇਸੀ

ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿਲ ਲਵਾਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਸੀ।

ਅਠਾਰਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023 ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਤਰ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਫ਼ਰ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਤੇ ਵਾਜੇ ਵਜਾਉਂਦਾ ਮੈਂ ਦੌਰਾ ਕਤਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਸਟੇਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਹਾਜ਼ ਫਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਉਡ ਪਿਆ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਹਿੰਦਾ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਗੱਲ ਵਿਚ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਏ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਲਵਕਤੀਆਂ ਪਈਆਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕੇਕ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਕੇਕ ਕੱਟ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਗੂੰਜੇ ਤੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਬੋਤੂ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਫਰੈਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਤਮਸਤਿਕ ਹੋਣ ਲਈ ਚਲ ਪਏ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਨ ਉਛਲ-ਉਛਲ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੰਝ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੱਚੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਗ ਕਰਵਾਈ, ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਿਵੇਂ ਮਨ ਨੂੰ ਦਿਲਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਘਰ ਵਾਪਿਸ ਆਏ, ਬੋਤੂ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ। ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਰਾਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਾਸੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਤੇ ਜਨਾਨੀਆਂ ਘਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਵੀਂ ਪਾਈ ਕੋਠੀ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਵਾਂਗ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਘਰ ਪੂਰਾ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਢੋਲ ਵਾਲਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਡੱਗੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਮੇਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਾਚੇ-ਚਾਚੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਬੀਆਂ ਨੇ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਲਵਕਤੀ ਪਾਈ।

ਤਕਰੀਬਨ ਚੋਵੀਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਰੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਈਆਂ। ਮਿਲਣੇ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀ ਉਹ ਜਹਾਨੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਉਲਝਿਆ ਮੈਨੂੰ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸਿਰਾ ਲੱਭਦੇ ਨੂੰ, ਉਧਰ ਮਾਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਮੇਰੀ ਅੰਦਰਲੀ ਜ਼ਮੀਰ ਮੈਨੂੰ ਕੱਚਿਆਂ ਪਿੰਡ ਮੁੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਿਹਾ। ਚੋਵੀਂ ਲੋਹੜੀਆਂ ਮੈਂ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਬਾਲ ਕੇ ਲੰਘਾਈਆਂ ਸਨ। ਡਾਲਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਬ ਲਿਆ ਜਾ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੀ ਇੰਜ ਰਚੀ ਸੀ ਕਿ ਜੰਮਣ ਵਾਲੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਕੁਝ ਬਣਨ ਲਈ

ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗੁਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਟਾਕੇ ਤੇ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰੀਕਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੇ ਮਿੱਠਾ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕੋੜੇ ਵਾਲੇ ਮੂੰਹ ਕੌੜਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਾਣਦਿਆਂ ਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਛਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਬੇ-ਪਛਾਣੀ ਸੀ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਦੀ ਕੁੜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿੰਨਾ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਆਈਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਪ ਨੂੰ

ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਈ। ਚੱਲੇ ਮਾਂ ਤਾਂ ਤੁਰ ਗਈ ਸੀ, ਬਾਪ ਨੇ ਸੀਨੇ ਲਾ ਕੇ ਠੰਢ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਪੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਢੋਲ ਕੁੱਟਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਅਮੀਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਿਨਾਈਆਂ ਵੱਜੀਆਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਹ ਗ਼ਮ, ਇਹ ਝੋਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਇੰਝ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰੇ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ।

ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਤਨਾਂ ਦੀ ਗੋਤੀ ਦਾ ਚਾਅ, ਲੰਮੇ ਵਿਛੜੇ ਦਾ ਗ਼ਮ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਪਤਾ ਨਾ ਚੱਲਿਆ। ਕਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਠਿਆ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਹ ਉਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਜਾਵਾਂ, ਅੱਜ ਬਾਹਰੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ (ਰਕਬਾ) ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਜਿਥੇ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਦੇਗ ਲੈਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਸਵਾਇਆ ਗੱਫਾ ਹੀ ਲਿਆ।

ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੋਤਾ ਕੱਢਿਆ, ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਢਾਹ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਪੱਕਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਵੀਹ ਫੁੱਟ ਡੂੰਗਾ ਟੋਬਾ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਪਾਰਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

ਪਾਰਕ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬੇਇਤਫਾਕੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਜਿਥੇ ਪਲੇ, ਪੜ੍ਹੇ, ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਮੁੱਛ ਫੁੱਟੀ, ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਤੇ ਇਸੇ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਫਿਰ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਪੱਕਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਹੁਣ ਸੁੰਨਾ-ਸੁੰਨਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਬੇ ਜਿਥੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਨਾ ਮੱਰ ਬਾਬਾ, ਨਾ ਮੱਲ ਬਾਬਾ ਨਾ ਜਿਊਣ ਸਿਉਂ ਦਿੱਸਿਆ।

ਅਮਰਾ, ਤੋਤੀ, ਨੋਨੀ, ਤਾਰਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਕੱਟੀ ਖੇਡਦਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜੀਤਾ ਮਾਸਟਰ ਝੱਲੀ ਮਾਸਟਰ, ਬਿਜਲੀ ਵਾਲਾ ਪੰਡਿਤ ਤੇ ਸਰਦਾਰਾ ਬਾਬਾ ਸੀਪ ਖੱਡਦੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸੇ। ਕੋਟ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਦਰਸ਼ੀਰਾਜਾ, ਬਿੱਲੂ ਖਾਲਸਾ, ਪੱਪੂ ਤੇ ਸੰਗਾਰਾ ਤਾਸ ਖੇਡ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਉੱਝ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁੰਨਾ ਹੈ। ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਰਾਲਾ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਪਿੰਡ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਡੱਕੀ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ ਨੇ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਧੂਫ-ਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਤਾਂ ਬਬੇਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਮੋਹ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ। ਹਰੇਕ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਾਲ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਗੋਰੇ ਦੀ ਪਾਬੀ ਵੀ ਪੰਜ ਰੁਪੇ ਦੀ ਇਕ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂ ਰੱਖਣੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੱਝ ਦਾ ਦੁੱਧ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਸਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਬਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਮੱਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਿੰਗੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਮੁੱਲ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਪਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਹੀ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸ਼ੋਕੀਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਲੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਣਾ ਦੋਧੀ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਡੇਅਰੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਜਣੇ ਲਾਈਨ ਬਣਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਾ ਕੇ ਤੋਰ ਦੇ। ਰਾਣਾ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਦੁੱਧ ਆਉਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪਾਉਂਗਾ ਜਾਨੀ ਦੁੱਧ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਹਨ।

ਮੈਂ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਈ ਤੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਨਾ ਛੱਡੀ ਜੇ ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਤੈਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਰੁਪੇ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਨਾ ਉਤਾਰੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਮੱਝ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ ਫੋਨ ਦੇ ਵਿਚ ਵੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਬਾਦਲ, ਕੈਪਟਨ, ਭਗਵੰਤ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਟਰੰਪ ਤੇ ਉਬਾਮਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਚੋਵੀਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬਦਲਾਅ ਆ ਗਿਆ। ਖੇਤਾਂ, ਖੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਵਪਾਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਘੱਟ ਲੋੜ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਨਚਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਹਿਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਧੀ-ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ।

ਕਾਲਾ ਜਾਦੂ ਤੇ ਕੋਡੇਸ਼ਾਹ

ਵੰਡ ਕੇ ਚਾਨਣ ਗਯਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਰ ਪਏ ਅੱਗੇ।
ਤਾਰ ਕੇ ਮਾਲਦਾ ਸੰਗ, ਆਪ ਕਾਮਰੂਪ ਜਾ ਸਜੇ।

ਦੇਖੀ ਥਾਂ ਸੁਹਾਵਣੀ, ਜਾ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ।
ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ, ਮਰਦਾਨਾ ਭਿਜਵਾਇਆ।

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਸਦੀ, ਨੂਰਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ।
ਮਰਦਾਨਾ ਭੇਡੂ ਬਣਾ ਤਾਂ, ਵੇਖਾਈ ਖੁਦ ਦੀ ਕਰਨੀ।

ਦੇਰ ਹੋਈ ਨਾ ਮੁੜਿਆ, ਗੁਰੂ ਨੇ ਗੱਲ ਜਾਣੀ ਸਾਰੀ।
ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪਏ ਆਪ, ਫਿਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਦਰਬਾਰੀ।

ਅੱਗੋਂ ਨੂਰਸ਼ਾਹ ਪੁੱਛਦੀ, ਦੱਸ ਕੀ ਕੰਮ ਤੂੰ ਆਇਆ?
ਲੱਭ ਲੈ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ, ਇੱਥੇ ਹੈ ਭੇਡੂ ਬਣਾਇਆ।

ਬਾਬਾ ਨੇ ਛੇਤੀ ਬਾਤ ਤੇ, ਨੂਰਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾਏ।
ਛੱਡ ਦੇਹ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਤੂੰ, ਐਵੇਂ ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਏ।

ਖਾਨੇ ਉਹਦੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ ਵੱਡੀ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ।
ਜੇ ਜਿੱਤ ਲਵੇਂ ਦਿਲ ਤੂੰ, ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੇਵਾ।

ਹੋ ਗਈ ਜਦ ਕਾਇਲ, ਫਿਰ ਝੱਟ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆਈ।
ਢਹਿ ਪਈ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ, ਮੰਗਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾ ਦੁਹਾਈ।

ਬਖਸ਼ ਕੇ ਨੂਰਸ਼ਾਹ ਨੂੰ, ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ।
ਰਾਤ ਪਈ ਵਿਚ ਰਸਤੇ, ਤਾਂ ਬੜੇ ਰੁੱਖ ਵਲ ਮੁੜ ਪਏ।

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਕੁੱਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮੰਗ ਲਿਆਉ।
ਰੱਬ ਦਾ ਜਪਉ ਨਾਮੁ, ਤੇ ਇੱਥੇ ਕੱਟ ਰਾਤ ਲੰਘਾਉ।

ਜੰਗਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕੋਡੇਸ਼ਾਹ ਰਾਖਸ਼ ਬੜਾ ਭਾਰਾ।
ਫੜ ਨੁਝ ਕੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਮਰਦਾਨਾ ਵਿਚਾਰਾ।
ਨਾ ਮੁੜਿਆ ਚਿੰਤਤ ਹੋਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਲਣ ਤੁਰ ਪਏ।
ਕੋਡੇ ਸ਼ਾਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜੂੰ ਮਿਲ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਦੇ, ਭਲੇ ਮਾਣਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫੜਿਆ?
ਆਖਦਾ ਖਾਉਂ ਮੈਂ ਤਲ ਕੇ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੱਥ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਬਾਬੇ ਦਇਆ ਦੀ ਨਜ਼ਰ, ਤਦ ਕੋਡੇਸ਼ਾਹ ਵੱਲ ਘੁੰਮਾਈ।
ਕਰਕੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਸੱਜਣਾ, ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਨਰਕਾਂ ਵੱਲ ਜਾਈ?

ਕੀਮਤ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ, ਇੰਝ ਫਿਰ ਕੋਡੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈ।
ਰਾਖਸ਼ ਤੋਂ ਸੱਜਣ ਬਣਾ, ਬਾਬੇ ਨੇ ਨਵੀਂ ਰੀਤ ਚਲਾਈ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਗੀਤ

ਅਖੀਓਂ ਵਹਿ ਜੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਅੱਥਰੂ ਖਾਰਾ ਏ।
ਤੇਰੀ ਯਾਦ 'ਚ ਆਇਆ ਜੋ, ਉਹ ਹੰਝੂ ਪਿਆਰਾ ਏ।
ਪੰਧ ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਦਾ, ਸੁਲੋਂ ਵੀ ਤਿਖਤਾ ਏ।
ਪੈਰ ਨਾ ਪੁੱਟ ਹੋਵੇ, ਪੈਡਾ ਜੋ ਬਿਖਤਾ ਏ।

ਗ਼ਮ ਜੋ ਦੇ ਗਇਓ, ਉਹ ਧਰਤੋਂ ਭਾਰਾ ਏ।
ਚੁੱਤ ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਦੀ, ਪੀਘ ਦਰਖਤਾਂ 'ਤੇ।
ਕਿਸ ਪਲ ਤੁਰ ਤੂੰ ਗਇਓ, ਮੈਂ ਮਾਰੀ ਵਖਤਾਂ ਨੇ।
ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਸ ਮਾਹੀਆ, ਗ਼ਮ ਦਾ ਹੀ ਹੁਲਾਰਾ ਏ।
ਮਿੱਠੇ ਤੇਰੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਮਹਿਰਮ ਤਰਸ ਗਈ।
ਛਮ-ਛਮ ਅੱਖ ਰੋਵੇ, ਜਿਉਂ ਬਦਲੀ ਬਰਸ ਰਹੀ।
ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਸੀਸੇ ਦਾ, ਹੋਇਆ ਪਾਰਾ-ਪਾਰਾ ਏ।
ਵਿਚ ਫੁਲਵਾਤੀ ਦੇ, ਫੁੱਲ ਸੰਗ ਭੋਰ ਫਿਰੇ।
ਵਿਚ ਬਰਸਾਤਾਂ ਦੇ, ਘਟਾ ਘਨਘੋਰ ਘਿਰੇ।
ਬਿਜਲੀ ਲਿਸ਼ਕੇ ਜਿਓ, ਤੇਰਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਏ।
ਅੱਲਿਆਂ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ, ਕੀ ਦੱਸ ਦਵਾ ਕਰਾਂ।
ਛਿੱਲ ਛਿੱਲ ਜਾਵਣ ਵੇ, ਜਿਉਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਂ।
ਲੱਖ ਮਸੀਹਿਆਂ ਦਾ, ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਚਾਰਾ ਏ।
ਅਖੀਓਂ ਵਹਿ ਜੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਅੱਥਰੂ ਖਾਰਾ ਏ।
ਤੇਰੀ ਯਾਦ 'ਚ ਆਇਆ ਜੋ, ਉਹ ਹੰਝੂ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਏ।

-ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'
+1 864 318 5500

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਜਿੰਨਾ ਗਾਇਆ ਸੁਬਰਾ ਗਾਇਆ
ਨਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ ਕੋਈ ਗੰਦਾ ਸੀ
ਹੱਸਮੁਖ ਸੀ ਤੇ ਮਿੱਠ ਬੋਲਤਾ
ਨਾ ਕੌੜਾ ਸੀ ਨਾ ਮੰਦਾ ਸੀ।

ਉਚਾ ਕੱਦ ਸੁਨੱਖਾ ਗੱਭਰੂ
ਮਿਲਣਸਾਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਸੀ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੇਵਕ
ਸੁੱਚਿਆਂ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਸੀ।
ਉਹਦੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ
ਪੂਰਾ ਜਗਤ ਜਲੰਧਾ ਸੀ।
ਫਿਰ ਵੀ ਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ
ਚੰਦਰੀ ਮੋਤ ਦਾ ਫੰਦਾ ਸੀ।
ਚਰਨੀਂ ਰੱਬ ਨਿਵਾਸ ਦਵੇ
ਨਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਵੀਰ ਜਵੰਧਾ ਸੀ।
-ਨਿਮਾਂ ਡੱਲੇਵਾਲਾ

ਪੰਜਾਬ

ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖੂਬ ਹੈ ਵੰਡਿਆ,
ਭੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖੂਬ ਹੈ ਭੰਡਿਆ।
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਓਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਜਿਉਂਦਾ,
ਭਾਵੇਂ ਵਕਤ ਨੇ ਛੱਜ ਪਾ ਕੇ ਛੰਡਿਆ।
ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਹੱਸ ਕੇ ਕਰਦਾ,
ਐਸਾ ਜਿਗਰਾ ਪਾ ਕੇ ਜੰਮਿਆ।
ਜੰਮਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਪੈ ਜਾਣ,
ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਐਸਾ ਚੰਡਿਆ।
ਨਫ਼ਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਏਥੇ,
ਹਰ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਹੰਡਿਆ।
ਵੱਸਦਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਸਦਾ ਮੇਰਾ,
ਜਿਸਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ ਮੰਗਿਆ।
-ਰਜਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ
ਫੋਨ: 70873-67969

‘ਫਲਾਈੰਗ ਸੁਆਣੀ’ ਫੈਨੀ ਬਲੈਂਕਰਸਕੋਇਨ

ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੀ ‘ਡੱਚ ਸੁਆਣੀ’ ਫੈਨੀ ਨੇ 16 ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜੇ! ਉਹ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਦੇ 8 ਈਵੈਂਟ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਠਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਸਨ। ਉਹ ਇਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚੋਂ 4 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਦੌੜਾਕ ਸੀ। ਇਹ ਜਲਵਾ ਉਸ ਨੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਦੋਂ ਵਿਖਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕੀਤੇ। ਉਹ 6 ਈਵੈਂਟਾਂ ‘ਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਦੇ ਓਲੰਪਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰਤ ਅਥਲੀਟਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4 ਈਵੈਂਟਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸੀ। ਜੇਕਰ 1940 ਤੋਂ 1944 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੁਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦੀ ਭੇਟ ਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ।

ਲੰਡਨ-1948 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ‘ਫੈਨੀ’ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ 4 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ। ਜੇ ਉਦੋਂ 6 ਈਵੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ 6 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਵੀ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਦੀ ਸ਼ੀਰਸ਼ੀ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਉਹ ਪ੍ਰਥਮ ਔਰਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚੋਂ 4 ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹਿਜਾ-ਬਹਿਜਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੌੜਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ। ਦੌੜ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦੀ ਪੁਚਕਾਰਦੀ।

ਫੈਨੀ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1918 ਨੂੰ ਬਾਰਨ ਨੇੜੇ ਲੈਗ ਵੂਰਚੇ, ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤੂ 25 ਜਨਵਰੀ 2004 ਨੂੰ ਐਮਸਟਰਡਮ ਨੇੜੇ ਹੂਫਡੋਰਪ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਹ ਆਲਰਾਉਂਡਰ ਖਿਡਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ 1935 ਤੋਂ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਬਰਲਿਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ-1936 ‘ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਮੈਡਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। 1940 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ‘ਚ ਜਦੋਂ ਉਹ 6 ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ‘ਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਦ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਮਨਸੂਖ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

1940 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਟੋਕੀਓ ਨੇ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਮਹਾਂਯੁੱਧ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵੇਖਦਿਆਂ 1938 ਵਿਚ ਹੀ ਜਪਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪਰਗਟਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 1939 ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਛਿੜ ਪਈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਖੂਹ ਖਾੜੇ ਪੈ ਗਈਆਂ। 1944 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਜੰਗ ਉਦੋਂ ਤਕ ਵੀ ਨਾ ਮੁੱਕੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਵੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਫੈਨੀ ਆਪਣੇ ਭਰ ਜੋਬਨ ‘ਤੇ ਸੀ ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

1945 ਵਿਚ ਜੰਗ ਹਟੀ ਤਾਂ 1948 ਦੀਆਂ 14ਵੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ। ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਿੰਗ ਜਾਰਜ ਛੇਵੇਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ 83 ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਸ਼ਕ ਵੈਂਬਲੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪਰ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਏ। ਉਦੋਂ ਲੱਖਾਂ ਜੁਆਨ ਜੰਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਿਆ। ਸਾਰਾ

ਯੂਰਪ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਨੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਉਡੀਕਦੀ ਫੈਨੀ ਲਈ ਮਸੀਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ।

ਫੈਨੀ 18ਵੇਂ ਸਾਲ ‘ਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਰਲਿਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵੇਲੇ ਉਹ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਸੁਆਣੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਧੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੇ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ 11.9 ਸੈਕੰਡ, 80 ਮੀਟਰ ਹਰਡਲਜ਼ ਦੌੜ 12.02 ਸੈਕੰਡ, 200 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 24.3 ਸੈਕੰਡ ਤੇ 4+100 ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ 47.6 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਦੌੜ ਕੇ 4 ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਫੈਨੀ ਬਲੈਂਕਰਸ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫੈਨੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਰਨੋਲਡਸ ਖੁਦ ਅਥਲੀਟ ਸੀ। ਉਹ ਗੋਲਾ ਤੇ ਡਿਸਕਸ ਸੁੱਟਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਫੈਨੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਹੈਲੇਨਾ ਵੀ ਖੇਡਾਂ ‘ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਇਕੋ ਧੀ ਸੀ। ਫੈਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਨਿਸ ‘ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਫਿਰ ਤੈਰਾਕੀ ਤੇ ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ ਵਿਚ। ਉਹ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਖੇਡ ਅਪਨਾਵੇ? ਫੈਨੀ ਨੂੰ ਅਥਲੀਟ ਬਣਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉਹਦੇ ਤੈਰਾਕੀ ਦੇ ਕੋਚ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਔਲੂਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਹ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 9 ਇੰਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਫ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਟੀ ਦੀ ਅਥਲੀਟ ਬਣੇਗੀ। ਫੈਨੀ 17 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੌੜ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ 800 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਉਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਦੌੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ 1928 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ 800 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ‘ਚ ਕੁਝ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ 1932 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ 800 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਹਟਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

1928 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਬਲੈਂਕਰਸ ਨੇ ਤੀਹਰੀ ਛਾਲ ਲਾਉਣ ‘ਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ। 1936 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਫੈਨੀ ਦਾ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫੈਨੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਚੀ ਛਾਲ ਤੇ 4+100 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ ਦੇ ਹੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਰਲਿਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ

ਤਕ ਅਟੁੱਟ ਰਿਹਾ।

1945 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਕਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਫੈਨੀ ਨੇ ਧੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਫੈਨਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ 7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮਸੀਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕਰਨ ਜੋਗੀ ਹੋਈ। ਫੈਨੀ ਫਿਰ 1946-47 ਦੀ ਸਰਬੋਤਮ ਅਥਲੀਟ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਫਲਾਈੰਗ ਡੱਚ ਸੁਆਣੀ’ ਗੁੰਜਣ ਲੱਗਾ। 1947 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੇ 6 ਕੌਮੀ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ। ਉਦੋਂ ਉਹ 1948 ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਉਂਜ ਤਾਂ ਉਹ 2 ਛਾਲਾਂ ਤੇ 4 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਕੁਲ 6 ਈਵੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਆਗਿਆ ਚਾਰ ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3 ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਰਿਲੇਅ ਰੇਸ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ 6 ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਖੇਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਕੋਚ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਨਾ ਲਵੇ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਰਹੇ ਜੈਕ ਕਰੰਪ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੈਨੀ ਹੁਣ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਪਾਲੇ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਪਿੱਛੋਂ ਮਸੀਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ‘ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਹ 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਫਾਈਨਲ ਦੌੜ ਕਣੀਆਂ ਨਾਲ ਗਿੱਲੇ ਹੋਏ ਟ੍ਰੈਕ ਉਤੇ ਹੋਈ। ਮੌਰੀਨ ਗਾਰਡਨਰ ਨਾਲ ਖਹਿਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਦੌੜ ਫੈਨੀ ਨੇ 11.2 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਮਸੀਂ ਜਿੱਤੀ। ਫੈਨੀ ਪਹਿਲੀ ਡੱਚ ਅਥਲੀਟ ਸੀ ਜੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ‘ਚ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰ ਸਕੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਫੈਨੀ ਨੇ 80 ਮੀਟਰ ਹਰਡਲਜ਼ ਦੌੜ ਵੀ ਜਿੱਤ ਲਈ। 200 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਉਹਦੇ ਲਈ ਜਿਉਣ ਮਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਖਾਤਰ ਉਹ ਦੌੜ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪਰ ਉਹਦੇ ਕੋਚ ਪਤੀ ਨੇ ਦੌੜ ਲਵਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। 4+100 ਮੀਟਰ ਰਿਲੇਅ ਦੌੜ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਫੈਨੀ ਦੇ 4 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹੋ ਗਏ। 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਫੈਨੀ ਦੀ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਚਰਚੇ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਜੇ 1940 ਤੋਂ 1944 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਫੈਨੀ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਜਾਂਦੇ।

1948 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਦੇ ਕੁਲ 9 ਈਵੈਂਟ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ 4 ਈਵੈਂਟ ਫੈਨੀ ਨੇ ਜਿੱਤੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ 8 ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੰਡਨ ਓਲੰਪਿਕਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਮੁੜੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ‘ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਨ’ ਬਣੀ ਫੈਨੀ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚਿੱਟੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੱਝੀ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਜੁਲਿਆਨਾ ਨੇ ਫੈਨੀਬਲੈਂਕਰਸ ਕੋਇਨ ਨੂੰ ‘ਆਰਡਰ ਆਫ ਓਰੰਜ ਨਾਸੋਅ’ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਫਿਰ ਫੈਨੀ ਨੇ 5 ਯੂਰਪੀ ਟਾਈਟਲ ਵੀ ਜਿੱਤੇ ਤੇ 33 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਪੈਂਟੈਥਲੋਨ ਦੇ

ਲਈ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੀ ਅਥਲੈਟਿਕ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਪਰ ਕੋਈ ਮੈਡਲ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। 1938 ਦਾ ਸਾਲ ਉਹਦੇ ਲਈ ਏਨਾ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 100 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ! ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਕਿ 1940 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਫੈਨੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ 1939 ‘ਚ ਲੱਗੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਨੇ 1940 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਹੋਣ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਝਾਕ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਨਾਲ 1940 ਵਿਚ ਫੈਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਹਦੇ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਦੇ ਕੋਚ ਬਣੇ ਜਾਨ ਬਲੈਂਕਰਸ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਜਾਨ ਉਦੋਂ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੀਆਂ ਅਥਲੀਟ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕੋਚ ਤੇ ਖੇਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਫੈਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਫੈਨੀ ਬਲੈਂਕਰਸ ਕੋਇਨ ਵੱਜਣ ਲੱਗਾ। ਉਹੀ ਕੋਚ ਜੋ 800 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਫੈਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 800 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ 42 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਵੀ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਹੁਣ ਔਰਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਈਵੈਂਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮਰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਫੈਨੀ ਨੇ 1942 ਵਿਚ ਪਲੇਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਨ ਜੂਨੀਅਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫੈਨੀ ਮੁੜ ਟ੍ਰੈਕ ‘ਤੇ ਦੌੜਨ ਅਤੇ ਪਿੱਚ ‘ਚ ਛਾਲਾਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਸੀ। ਮਾਂ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ 1942-44 ਦੌਰਾਨ 6 ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ 1954

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ
ਮਹਾਨ
ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰ ਕੇ 1955 ਵਿਚ ਉਹ ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਮਾਵਾਂ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

1999 ਵਿਚ ਫੈਨੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ‘ਫੀਮੇਲ ਅਥਲੀਟ ਆਫ ਦਾ ਸੈਂਚਰੀ’ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫੈਨੀ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਸ਼ੌਂਕੀਆ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸੌਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। 1949 ਵਿਚ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਗਈ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਬੁੱਸਲਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਈ ਯੂਰਪੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਫੈਨੀ ਨੇ 100 ਮੀਟਰ, 200 ਮੀਟਰ ਤੇ 80 ਮੀਟਰ ਹਰਡਲਜ਼ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ।

34 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਨੇ ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਪਰ ਕੋਈ ਤਗਮਾ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। 7 ਅਗਸਤ 1955 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦਾ 58ਵਾਂ ਕੌਮੀ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈ ਲਈ। ਫਿਰ ਉਹ 1958 ਦੀ ਯੂਰਪੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1968 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤਕ ਡੱਚ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। 1977 ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਜਾਨ ਬਲੈਂਕਰਸ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਹੂਪਡੋਰਪ ਚਲੀ ਗਈ। 1981 ਤੋਂ ਫੈਨੀ ਬਲੈਂਕਰਸ-ਕੋਇਨ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 1999 ਵਿਚ ਮੋਨਾਕੋ ਵਿਖੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਨੇ ਫੈਨੀ ਨੂੰ ‘ਫੀਮੇਲ ਅਥਲੀਟ ਆਫ ਦਾ ਸੈਂਚਰੀ’ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਆਖ਼ਰੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਭੁੱਲਣ ਰੋਗ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵੀ ਉੱਚਾ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਆਖ਼ਰ 25 ਜਨਵਰੀ 2004 ਨੂੰ ਉਹ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ। 1949 ਵਿਚ ਫੈਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਨ ਬਲੈਂਕਰਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੀਸ ਕੂਮਨ ਨੇ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨੀ ‘ਕੁਈਨ ਵਿਦ ਮੈਨਜ਼ ਲੈਂਗਜ਼’ ਲਿਖੀ। 1968 ਵਿਚ ਮੰਗੋਲੀਆ ਨੇ ਫੈਨੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀਆਂ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਬੜਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੀ ‘ਫਲਾਈੰਗ ਸੁਆਣੀ’ ਨੂੰ। ਪਰ ਫੈਨੀ ਅਖੀਰਲੇ ਦਮ ਤਕ ਝੁਰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਨੇ ਉਹਦੇ ਦੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ?

ਗਲਤੀ ਇੱਕ ਦੀ ਪਰ ਭੁਗਤਣੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਣੀ...ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਹਾਸੀਏ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਖਲਿਆਰੀ...ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਸੜਣਗੇ ਤਾਂ ਆਵਦੇ ਬਲੁੱਗੇ ਹੀ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਵੇਗੀ...! ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲੋਂ ਵੱਜਾ ਯੂ ਟਰਨ ਹੀ ਸੁਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠਾ ਕੇ ਆਹ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ...!

ਬ੍ਰੇਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ...ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਵੇਲਣੇ ਵਾਂਝ ਪੀੜ ਸੁੱਟੇ...ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਕਿੰਨੂੰ ਕਿੰਨੂੰ ਸਫਾਈਆਂ ਦਿੰਦੇ ਫਿਰਾਂਗੇ...ਏਧਰ ਅਜੋਕੇ ਜਨੂੰਨੀ ਤੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ...ਪੱਥਾਂ ਦਾਹੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਟੰਗੋਂ...ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ...ਉਜੜ ਗਿਆ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਕੋਈ...ਮਰਿਆ ਦੀ ਨਾ ਥਾਂ...ਨਾ ਵੇ ਰੱਬਾ ਨਾ...ਨਾ ਵੇ ਰੱਬਾ ਨਾ!

ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸਟੇਪ ਸਾਈਨ ‘ਤੇ ਖਲੋਣ ਦੇ ਰੁਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਪੱਕ ਗਈ ਆਦਤ ਕਿਥੋਂ ਕਿਥੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ...ਬਿਨਾਂ ਇੰਡੀਕੇਟਰ ਲਾਈਨ

ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕੋਈ ਨਹੀਂ...

ਬਦਲ ਲੈਣੀ...ਹਾਈ-ਵੇ ‘ਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਜਾਨਲੇਵਾ ਖੇਡਾਂ...ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਵੇਖਦਾ...ਜੇ ਵੇਖ ਵੀ ਲਉ ਤਾਂ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਲਉ...ਸੈਕੜੇ ਟੰਨ ਭਾਰਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਪਹਾੜ ਤੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਕਾਲ ਬਣਾ ਧਰਿਆ...!

ਉਬਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਵੀਰ ਸਵਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ...ਜਾ ਚਲਾ ਜਾ ਮੈਂ ਮਰਨਾ ਬੋੜੀ ਏ...! ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਸਿੰਗਲ ਲੇਨ ਚੱਲਦਾ ਇੱਕ ਏਧਰ ਦਾ ਵੀਰ...ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈ ਗਿਆ...ਅੱਗਿਓਂ ਆਉਂਦੇ ਵੱਡੇ ਵਹੀਕਲ ਵੇਖ ਦਿਲ ਦਹਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ...ਕਦੇ ਖੱਟੀ ਲਾਈਨ ਉਲੰਘ ਕੇ ਏਧਰ ਆ ਜਵੇ...!

ਲਮਹੇਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ...ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜਾ ਪਾਈ...ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ

ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰ ਦੇਣਾ...ਇਹ ਸਾਡੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਸੜਦੇ...!

ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ...ਦੂਜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟ੍ਰੋਲ ਆਰਮੀ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋ-ਹੋ ਐਸੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ...ਰੱਜ ਕੇ ਭੰਡਣ ਵਾਲੀ ਭੱਠੀ ਦਾ ਬਾਲਣ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦਿੰਦੇ...ਪੰਡਾਂ ਬੰਨ੍ਹ-ਬੰਨ੍ਹ...!

ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਸਿਰੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ...ਇਹ ਓਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਮੁਲਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਘੱਲ ਕੇ ਰੱਬ ਦੀ ਪੁੰਨੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ...!

ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਬਾਪੂਆਂ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਵਿਨਤੀ...ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟਿਆਂ ਨੂੰ

ਵਾਰ ਵਾਰ ਜਤਾਓ...ਵਾਸਤੇ ਪਾਓ...ਚੇਤੇ ਕਰਾਓ...ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈਨੀ...ਸਾਧਨਾ ਸਮਝ ਧਿਆਨ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਓ...ਨਸ਼ਿਆਂ, ਫੋਨਾਂ, ਬੇਲੋੜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਣਦੀ ਨੀਂਦ ਪੂਰੀ ਲੈ ਕੇ...ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ...ਵਰਨਾ ਆਪ ਮੋਢੇ ਜੱਗ ਪਰਲੋਂ...ਅੰਨ੍ਹੀ ਮਚੀ ਹੋਈ...ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋਣਾ ਉਸ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦਾ ਦੇਣਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਮਰਨਾ ਸੌਖਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਾਹ ਹੋਣਾ...!

ਤਰੱਕੀ ਕਰਨੀ, ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣੇ, ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਕ ਪਰ ਏਨਾ ਖਿਆਲ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਕਾਸੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹਮਾਤਤ ਦਾ ਸਿਰ ਨਾ ਮਿੱਧਿਆ ਜਾਵੇ!

ਵਿੱਛੜ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ...ਮਗਰ ਰਹਿ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਨਾਲ...!

ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਨਾਮਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸੂਖਮ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਟਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਦਾ ‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ’ ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿਲਮ ਲੋਕ

ਤੁਰ ਗਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹਰ

ਅਲਵਿਦਾ ਅਸਰਾਨੀ ਜੀ!

ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸਿਤਾਰੇ ਗੋਵਰਧਨ ਅਸਰਾਨੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਸਰਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਉਹ ਸਿਤਾਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਥਾਂ ਬਣਾਈ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦਿਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ। ਜੋ ਕਰੋੜਾਂ ਫਿਲਮੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਅਸਰਾਨੀ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਦਮੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਸਦਾ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਨਮ - ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੁਲਾਬੀ ਸ਼ਹਿਰ ਜੈਪੁਰ

ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਰੱਤੂ

‘ਚ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 1 ਜਨਵਰੀ 1941 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੈਂਟ ਜੇਵੀਅਰ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ‘ਚ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੋਈ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜੈਪੁਰ ‘ਚ ਨੇ ਉਸਨੇ ਕਈ ਸਾਲ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰ ਅਸਰਾਨੀ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਗਾਇਕ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ‘ਚ ਗਾਇਆ ਵੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕੱਪੜਾ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਵੱਡੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ - ਲਗਪਗ 460 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੋਵਰਧਨ ਅਸਰਾਨੀ 1966 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਉਹ ਨਾਮਵਰ ਅਦਾਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਲੋਹਾ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਜਿਤ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹਾਸਲ

ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿਨੇਮਾ ਇਕ ਸਾਇੰਸ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਐਂਡ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਪੁਣੇ ‘ਚ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਮੁਖਰਜੀ ਵਰਗੇ ਪਾਰਖੂ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੀ ਫਿਲਮ ਗੁੱਡੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਐਸੀ ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ - ਗੋਵਰਧਨ ਅਸਰਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਅਲੇ ਵਰਗੀ ਫਿਲਮ ‘ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਸ਼ੋਅਲੇ ‘ਚ ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਡਾਇਲੋਗ ਯਾਦ ਹੈ। ਅਸਲ ‘ਚ ਅਸਰਾਨੀ ਇਕ ਬਹੁਭਾਂਤੀ ਤੇ ਬਹੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਪਾਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਹਾਸਰੱਸ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਿਆ ਵੀ। ਕਾਮਿਕ ਟਾਈਮਿੰਗ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਮੌੜ

ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਸਿਨੇਮਾ ‘ਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੇ ਉਹ ਇਸਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਜੁਆਇਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੰਸਥਾਨ ਪੁਣੇ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰਾਯੋਗਿਕ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਜੋ ਕਰੀਅਰ ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਏ - ਗਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 1977 ‘ਚ ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ‘ਅਲਾਪ’ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾਏ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਫਿਲਮਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਫੂਲ ਖਿਲੇ ਹੋਂ ਗੁਲਸ਼ਨ ਗੁਲਸ਼ਨ ‘ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਲੇਬੈਕ ਗਾਇਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੀਤ ਗਾਇਆ।

ਯਾਦਗਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ - ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਸਿਨੇਮਾ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਜੈਪੁਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਈ ਵਾਰ ਜਵਾਹਰਕਲਾ ਕੇਂਦਰ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ‘ਚ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪਰਖਦੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਭਾਵਪੂਰਨ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ‘ਚ ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲੇ - ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਕਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲੇ। ਉਸ ਨੂੰ ‘ਸਾਤ ਕੈਦੀ’ (ਗੁਜਰਾਤੀ) ਲਈ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਤੇ 1973 ਸਰਬੋਤਮ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਲਈ ਅਨਹੋਨੀ ਸ਼ਮਾ-ਸੁਸ਼ਮਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤੇ 1974 ਅਭਿਮਾਨ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਸਰਬੋਤਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਫਿਲਮਫੇਅਰ

ਸਰਬੋਤਮ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਪੁਣੇ ‘ਚ ਅਸਰਾਨੀ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਰੋਸ਼ਨ ਤਨੋਜਾ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ, ‘ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਰੀਕੇ ਹਨ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ਾ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ‘ਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਮੇਕਅਪ ਤੋਂ ‘ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਕਾਰੀ ‘ਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੇਕਅਪ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ‘ਚ ਅਦਾਕਾਰ ਮੋਤੀਲਾਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਇਕ ਸਬਕ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਕ ਵਾਰ ਅਦਾਕਾਰ ਮੋਤੀਲਾਲ ਪੁਣੇ ਦੇ ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ‘ਚ ਮਹਿਮਾਨ

ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਤੁਸੀਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਸਾਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ?’ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਸੀ। ਮੋਤੀਲਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਮੁਖਰਜੀ ਪੁਣੇ ਦੇ ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ‘ਚ ਸੰਪਾਦਨ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਉਸਨੇ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਮੁਖਰਜੀ ਫਿਲਮ

‘ਗੁੱਡੀ’ ‘ਚ ਗੁੱਡੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਭਾਲ ‘ਚ ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ‘ਚ ਆਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰੋਲ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹਾਸਰੱਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਸੀ।

ਜੈਪੁਰ ਨਾਲ ਸੀ ਮੋਹ - ਆਪਣੀਆਂ ਜੈਪੁਰ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ‘ਚ ਅਸਰਾਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸਮਤ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਰਾਨੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁੰਨਾਪਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਰਾਨੀ ਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ

ਵਾਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ‘ਚ ਕੰਮ

ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ‘ਚ ਜਨਮੇ, ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਔਲਭੂ ਉਮਰ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਸ਼ੈਲੀ ਰਹੇ ਹੋਣਹਾਰ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਾਲਜ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ‘ਚ ਇਕ ਵਾਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ‘ਚ ਅਸਰਾਨੀ ਮੁੰਬਈ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਐਂਡ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਪੁਣੇ ਤੋਂ ਐਕਟਿੰਗ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਲਈ।

50 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਲੰਬਾ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ - ਅਸਰਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ 50 ਸਾਲ ਲੰਬੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ‘ਚ 400 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ‘ਤੇ 1970 ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਸਿਖਰਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ‘ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ’, ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਬਾਬਰਚੀ, ਪਰਿਚਯ, ਅਭਿਮਾਨ, ਚੁੱਪਕੇ-ਚੁੱਪਕੇ, ਛੋਟੀ ਸੀ

ਬਾਤ ਰਫੂ ਚੱਕਰ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ। ਅਸਲ ‘ਚ ਉਹ ਇਕ ਐਸਾ ਬਹੁਮੁਖੀ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਟਾਈਮਿੰਗ ਸੰਵਾਦ ਬੋਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ। ਸ਼ੋਅਲੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ‘ਚਲਾ ਮਰਾਹੀ ਹੀਰੋ ਬਨਨੇ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਉਹ ਰਸ਼ਕ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ‘ਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ

‘ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਜਲਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਸਰਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ‘ਚ ਉਹ ਇਕ ਕ੍ਰਿਸਮਤੀ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਿਲਟੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਆਦਮੀ ਵੀ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾਅ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸਰਾਨੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਐਸਾ ਸਿਤਾਰਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਜਲਦੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਯਾਦਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਇਕ ਐਸਾ ਦੇਸਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਲਵਿਦਾ ਅਸਰਾਨੀ ਜੀ!

ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਲਗਪਗ 25 ਫਿਲਮਾਂ - 1970 ਤੇ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨਾਲ ਉਹ 25 ਦੇ ਲਗਪਗ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ‘ਬਾਵਰਚੀ’, ‘ਨਮਕ ਹਰਾਮ’ ਅਤੇ ‘ਮਹਿਬੂਬਾ’ ਵਰਗੀਆਂ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਨਿਭਾਈਆਂ ਯਾਦਗਾਰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ - ਸਭ ਤੋਂ ਯਾਦਗਾਰ ਕਾਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਗੁੱਡੀ’, ‘ਚੁਪਕੇ ਚੁਪਕੇ’, ‘ਰੋਟੀ’, ‘ਛੋਟੀ ਸੀ ਬਾਤ’, ‘ਬਾਲਿਕਾ ਬਬੂ’, ‘ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਔਰ ਤੋਂ’, ‘ਰਫੂ ਚੱਕਰ’ ਆਦਿ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬੇਹੱਦ ਸਰਾਹੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਅਣਗਿਣਤ ਯਾਦਗਾਰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਾਮਿਕ ਟਾਈਮਿੰਗ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ‘ਚ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਨਿਭਾਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ - ‘ਚਲਾ ਮਰਾਹੀ ਹੀਰੋ ਬਨਨੇ’ (1977) ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੀ ਨਿਭਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਇਸੇ ਲੜੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ 1974 ਅਤੇ 1997 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ 6 ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ‘ਚ ਉਹ 1972 ਤੋਂ 1984 ਤੱਕ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੀਰੋ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਛਾਏ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਈ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦਰ ਸਮੇਂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਲਿਆ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ - ਅਸਰਾਨੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਸਨ ਸਗੋਂ ਇਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ 2004 ‘ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ੴ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ੴ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

556ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਾਲਾ ! ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ' ਸੰਗਤ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਰਹੇ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਵੇ।

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਰੱਖੜਾ ਪਰਿਵਾਰ